

bibban

**Multi-
litteracitet**
är varje barns rätt

SID 14

I Esbo finns inga
bibliotekarier

SID 23

Åbo Akademis
samlingar blev
världsarv

SID 18

FINLANDS SVENSKA
BIBLIOTEKSFÖRENING

**Bibban
15 år!**

Innehåll I / 2018

Åland har ett rikt utbud av bibliotek med aktiv verksamhet och gott samarbete och gemensamt transportsystem. Utmaningar finns ändå i eftersläpande lagstiftning och att allt ansvar ligger på kommunerna.

25-26

IO BOKRESTAURANGEN FÖR LÅGSTADIEBARN

6 LÄSPULSEN JOBBAR LÄSFRÄMJANDE I VASA

AKTUELLT 4-11

Finlands svenska biblioteksdagar 12

Vårhälsning från Nordisk kulturkontakt 13

Alla behöver multilitteracitet 14

Kolumn: Insikter om handlingsutrymme och ledarskap 16

Kolumn: Det digitala språnget.... 17

Åbo Akademis samlingar blev kulturarv..... 18-21

Finlandssvenska klassiker 22

I Esbo finns inga bibliotekarier... 23

Över 30 bibliotek i det åländska nätverket..... 25-26

Kolumn: Att fånga kärnan i biblioteksverksamheten 27

Aktuellt i katalogiseringsutskottet..... 28

Föreningsnytt..... 30

Bookface Friday 32

9 S:T KARINS NYA HUVUD-BIBLIOTEK ÖPPNADE

I ESBO FINNS INGA BIBLIOTEKARIER 23

Finlands svenska biblioteksdagar 2017

24-25.5.2018 HELSINGFORS

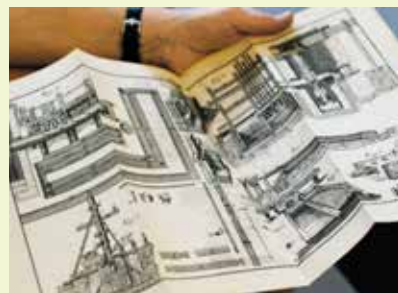
Finlands svenska biblioteksdagar går i år av stapeln 24-25.5 i Nordisk kulturkontakts utrymmen i Helsingfors. Deltagande berättigar också till rabatt på inträdet till Helsingki Lit.

I2-I3

ALLA BEHÖVER MULTI-LITTERACITET

I4

ÅBO AKADEMIS SAMLINGAR BLEV VÄRLDSARV

I8-21

Styrka i nordiskt samarbete

De nordiska biblioteksföreningarna har sedan en tid tillbaka en tradition att träffas varje år för att diskutera gemensamma frågor och för att utbyta idéer med varandra. På mötet som hölls i Köpenhamn i januari var bl.a. frågor om utlåningen av e-böcker och framtidens biblioteksprofession på tapeten. Vi fick också besök av de nordiska medlemmarna i IFLA:s Governing Board, Knud Schultz från Danmark och Torbjörn Nilsson från Sverige, som gav oss en inblick i hur arbetet går till i IFLA:s innersta råd.

Ni kommer säkert ihåg projektet Global Vision som IFLA lanserade förra hösten och där vi alla uppmanades svara på frågor om vilka bibliotekens viktigaste värden är, vad vi ska göra mer av eller mindre av, vad vi är bra på och vilka våra utmaningar är. På mötet i Köpenhamn fick vi en kort förhandstitt på de nordiska svaren och det var intressant att notera att vi tenderar att vara eniga även här, vilket säkert ger möjlighet till ett samarbete även kring de här frågorna. Den slutliga rapporten lanseras under våren.

De nordiska föreningarna kom också överens om ett gemensamt ställningstagande adresserat till IFLA:s Governing Board med anledning av beslutet att ordna World Library and Information Congress i Kuala Lumpur i Malaysia i år. Malaysia har en lagstiftning som diskriminerar och förföljer HBTQ-personer vilket betyder att alla inte kan delta i årets kongress, vilket förstås inte är acceptabelt.

De nordiska biblioteksföreningarna ställer i uttalandet krav på att IFLA under konferensen skall vara tydlig med vilka värderingar organisationen står för. IFLA bör också i framtiden välja att förlägga konferensen i länder där alla har möjlighet att delta. Läs hela ställningstagandet på vår webbplats eller Facebook-sida.

I år fyller tidningen Bibban 15 år. Dess föregångare hette Info-bladet och i och med namnbytet fick föreningen en tidning med modern layout som trycktes i fyrfärg. Under 15 år har tidningen bevakat aktuella frågor och skrivit om föreningens åtaganden och verksamhet. Det är med stolthet som jag delar ut Bibban då jag åker runt och berättar om vår förening och jag hoppas ni också tycker tidningen ger er mervärde.

Nu har vi gett er en möjlighet att berätta för styrelsen vad ni tycker om Bibban eller föreningens verksamhet, och jag hoppas ni tar vara på den möjligheten. Vår medlemsenkät finns på vår webbplats ända till den 4 april.

Karolina Zilliacus
ordförande för FSBF

Bibban

är Finlands svenska biblioteksförenings medlemstidning, som utkommer tre gånger om året. En webbversion av tidningen publiceras på www.fsbfi.fi där också tidigare nummer finns att läsa. Kontaktuppgifter till styrelsemedlemmarna finns på sidan 31.

ISSN (tryckta upplagan): 1459-5044
ISSN (webbversionen): 1459-5052

Utgivare

Finlands svenska biblioteksförening r.f.

Ansvarig utgivare

Karolina Zilliacus (ordf.)
ordforande@fsbf.fi

Chefredaktör

Pamela Friström
bibban@fsbf.fi

Redaktionsråd

Malin Hollmén
Lisa Strömsholm
Ylva Larsdotter
Mikaela Wickström
Layout Heidi Jylhä, Solid Media
Tryckeri Forsberg, Jakobstad

Annonser

Vill Du annonsera i Bibban?
Hör i så fall av dig till bibban@fsbf.fi.

Annonserpriser:

Helsida (bakpärm) 350 €
Helsida (inlag) 300 €
Halvsida 200 €, fjärdedelssida 150 €

Material

Material som skall publiceras i tidningen levereras enklast per e-post till bibban@fsbf.fi. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera text och bilder före publikation och ansvarar ej för returnering av inskickat material.

Medlemsavgift

Ordinarie medlemmar 25 €
Studerande, arbetslösa, pensionärer och föräldralediga 10 €
Konto: FI1280001270200513
Referensnummer: 30 050 15
Betalarens namn bör vara samma som medlemmens.

Prenumerationsavgift

Inom Finland 35 €
Utomlands 45 €

Adressändringar

Adressändringar och andra medlemsändringen kan meddelas per e-post till medlem@fsbf.fi

Webbplats www.fsbfi.fi

Pärmbild Theresa Axén

"Helgdagsro är själaspis, barnatro gör gammal vis", diktade Topelius till den här illustration av Hanna Frosterus-Segerstråle. Bildkälla: Zacharias Topelius Skrifter, topelius.fi

Barnlitteraturseminarium till Topelius minne

■ Den 20 april arrangeras barnlitteraturseminariet *Texten Bilden Filmen* i Nykarleby. Seminariet är ett led i firandet av Zacharias Topelius 200-årsjubileum i födelsestaden.

Topelius är en av förgrundsgestalterna för barnlitteratur i Norden. Han skapade den moderna barnlitteraturen med barnet i centrum. Seminariet kommer inte bara att handla om Topelius, utan blicka både bakåt och framåt för att fånga in relevanta perspektiv på läsning för barn år 2018.

– Dagens barn lever i ett flöde av berättelser, som utmanar till att tolka och förstå multimodala uttryck i text, bild och filmer, säger seminariets moderator **Annette Kronholm-Cederberg**, lektor i modersmål och litteratur vid Topeliusgymnasiet i Nykarleby.

– Allt handlar om läskunnighet. Man ska inte bara förstå text utan också kunna läsa bilder och rörliga bilder, säger hon.

Framför allt i barnbokssammanhang är bilden och de budskap den innehåller centrala. I många böcker är bilden huvudbudskap och texten underordnad.

Seminariet riktar sig till alla som har kontakt med barnlitteratur, bland annat bibliotekarier, lärare, barnträdgårdslärare, författare och illustratörer. Men givetvis också till en intresserad allmänhet av föräldrar, mor- och farföräldrar, fastrar och mostrar som läser med och för barn.

Seminariet genomförs mitt i Topelius barndomsland, på Himmelsbacken i Nykarleby där Kredu, Kristliga folkhögskolan, ligger. Deltagandet är kostnadsfritt.

Uppställningen av föreläsare täcker de olika aspekterna av multimodalitet. Prisa-de barnboksduon **Malin Klingenberg** och **Joanna Vikström Eklöv** berättar om samarbetet mellan ord och bild i *Pensionärs-makten*. **Lena Frölander-Ulf** är både illustratör och författare och delar med sig av sin skapande process. Hennes nya bok *Jag, pappan och havet* kommer att läsas högt och hennes illustrationer visas samtidigt på en utställning i Nykarleby stadsbibliotek. Vad som händer när bilderna börjar röra sig, får en själ (anima) visar animatören och illustratören **Antonia Ringbom**, som just nu jobbar med en animationsserie för tv.

Perspektiv på barnboksforskningen i dag och i framtiden ger barnboksexperten, FD, **Maria Lassén-Seger** från Åbo Akademi. Hon kan bland annat berätta att barnboken är extremt seglivad och att det nu utkommer fler barnböcker än någonsin tidigare. Hur kommer det sig?

Och om hur det hela började berättar **Carola Herberts** och **Ina Krokfors**, redaktörer för Zacharias Topelius Skrifter vid Svenska litteratursällskapet. Topelius *Läsning för barn* är under arbete för nytgåva. De kikar över axeln på den innovativa sagofarbrorn. Seminariet avslutas med en paneldiskussion.

Anci Holm

projektledare för projektet
Björken och Stjärnan

Dagens barn lever i ett flöde av berättelser, som utmanar till att tolka och förstå multimodala uttryck i text, säger Annette Kronholm-Cederberg, lektor i modersmål och litteratur vid Topeliusgymnasiet i Nykarleby.

TEXTEN BILDEN FILMEN – LÄSNING FÖR BARN 2018

I Nykarleby den 20 april, vid Kredu på Himmelsbacken, Seminariegatan 19

Deltagande är gratis, mat- och kaffepaket 17 euro, möjlighet till förmånlig övernattnig på elevinternatet

Mer info och anmälningar: nykarleby.fi/topelius/lasning-for-barn

Arrangörer: Leaderprojektet Björken och Stjärnan i samarbete med Kredu, Förlaget, SLS, Nykarleby stadsbibliotek, Finlandssvenskt filmcentrum

Iniö bibliotek är det första meröppna biblioteket i Pargas. Biblioteket är numera öppet 9–20 varje dag. För att komma in till det meröppna biblioteket behövs ett bibliotekskort och en elektronisk nyckelbricka.

Nyrenoverat och meröppet i Iniö

■ I januari öppnade Iniö bibliotek i nyrenoverade utrymmen. Biblioteket drabbades av en vattenskada vintern 2017 och fungerade i tillfälliga utrymmen medan den gamla lokalen renoverades.

Biblioteket finns i samma byggnad som Iniö skola och har delvis gemensamma utrymmen med skolan. Under dagen används vissa utrymmen av skolan och på kvällen kan de användas av bibliotekets besökare. Renoveringen av lokalerna har gjorts som en helhet med formgivaren Pia Holm som planerar.

Under våren 2018 kommer också Iniö daghem att flytta in under samma tak.

– I samband med att vi flyttade tillbaka till de nyrenoverade lokalerna blev

biblioteket också meröppet, berättar **Karolina Zilliacus**, bibliotekschef i Pargas. Vi har öppet med personal på plats tre dagar i veckan, men öppethållningstiderna för det meröppna biblioteket är 9–20 varje dag. Kunderna kan komma och gå enligt egna tidtabeller.

– På det här sättet vill vi göra biblioteket mera tillgängligt för Iniöborna, säger Zilliacus.

Iniö bibliotek är det första meröppna biblioteket i Pargas.

Jolanda Raitio
bibliotekarie, Pargas

Ny användarenkät för de allmänna biblioteken

■ Senast Nationalbiblioteket genomförde en landsomfattande användarenkät var år 2013. Enkäten berörde både allmänna och vetenskapliga bibliotek. Efter det övergick uppgiften för de allmänna bibliotekens del till regionförvaltningsverken. Regionförvaltningsverket har nu tillsammans med Biblioteken.fi och Södra Karelen's bibliotek utarbetat en uppdaterad version av enkäten. Den testades som en pilotversion i biblioteken i Södra Karelen i slutet av förra året och genomförs i sin helhet i april.

Enkäten är avsedd att genomföras med några års mellanrum. Svartiden för den nu aktuella enkäten är 9–29.4.2018. Man kan svara antingen via webben eller på pappersblanketter.

Att delta i landsomfattande användarenkäter hör enligt bibliotekslagen till de allmänna bibliotekens uppgifter.

Resultaten från årets enkät fås både på landsomfattande, kommun- och biblioteksnivå. Därför rekommenderas biblioteken nu att inte utföra egna enkäter. Instruktioner för genomförandet av enkäten sänds till biblioteken några veckor innan. Det är Undervisnings- och kulturministeriet som finansierar enkäten.

Mer information:
Susanne Ahlroth
susanne.ahlroth@avi.fi
tfn 0295 018 762.

Statsunderstöd för läsfrämjande projekt

■ Nyheterna och diskussionerna om en försämrad läsfärdighet och ett minskat läsintresse har fått statsförvaltningen att lägga tyngdpunkten i ansökningarna för utvecklingsunderstöd för de allmänna biblioteken hösten 2018 på läsfrämjande. Fokus läggs

särskilt på att främja läslusten och läsvanorna hos barn under skolåldern och deras familjer.

Det är bra om biblioteken redan nu funderar över verksamhetsmetoder och samarbetspartner.

Närmare information om temat kommer under våren.

Kontakt:
Susanne Ahlroth
susanne.ahlroth@avi.fi
tfn 0295 018 762.

Enligt Anna-Maija Koskimies (t.v.) och Lena Sångfors är idén med Läspulsen är att det ska fungera som ett levande laboratorium. De som jobbar med projektet testar och utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta med olika aktörer, och delar sedan med sig av de bästa metoderna också till andra.

Läspulsen vill hitta nya sätt att jobba läsfrämjande

■ Den minskande läslusten lyfts fram i tidningsrubrikerna med jämna mellanrum. I höstas var det bland andra tidningarna Aamulehti, Pohjalainen och Helsingin Sanomat som tog upp ungdomars bristande läsintresse – och till och med läskunnighet. Vi som jobbar på biblioteken, skolorna och småbarnspedagogiken känner oss ibland helt maktlösa inför de dalande siffrorna. Alla upplever på varsitt håll att någonting måste göras.

Hösten 2016 tog KulturÖsterbotten initiativet till att samla så många aktörer som möjligt som jobbar med barn och ungdomar för att brainstorma och ta fram ett

projekt som skulle få stor genomslagskraft i hela regionen. Resultatet blev ett tvåspråkigt läsfrämjande projekt, Läspulsen-Lukupulsi, som startade lite försiktigt i september 2017.

Idén med projektet är att fungera som ett levande laboratorium. Vi som jobbar med projektet testar och utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på med olika aktörer, sedan sprider vi metoderna till andra. Detta är också det som biblioteksfolk är så bra på: att dela med sig av och ta emot idéer och arbetssätt som fungerat bra. På sikt hoppas vi kunna ha ett helt batteri av nya spännande läsfrämjande metoder.

Läspulsen kommer att ta fram kampanjer och program som biblioteken i hela vårt område kan ta del av. Till exempel i mindre kommuner har man kanske inte resurser till att ta fram egna läskampanjer eller läsdiplom. Därför vill vi från Läspulsen kunna erbjuda färdiga paket, med material och tydliga instruktioner som biblioteken kan ta i bruk direkt.

De första paketen valde vi att rikta till de allra yngsta läsarna. För man kan ju inte börja jobba läsfrämjande för tidigt i ett barns liv.

Vi har tagit fram en broschyr som bibliotekspersonal och personal vid rådgivningsbyråerna kan dela ut. Broschyren innehåller kort presenterad fakta om varför det är så viktigt med högläsning och rim och ramsor redan med små barn. Vi tipsar om att använda det lokala biblioteket och ger föräldrarna en lista med tips på bra böcker att högläsa.

Vi har även tagit fram ett babypoesi-paket som skickats ut till alla intresserade huvudbibliotek inom landskapet. Det är ett första hjälpen-kit för den som vill börja med babypoesi men inte ännu kommit igång. Paketet innehåller tips för hur man startar verksamheten, handleder steg för steg vad man gör under träffarna, och tipsar om vad man som ledare bör tänka på. I paketet finns även rekvisita och 35 poesikort på vardera språket (svenska och finska). Programmet inkluderar också ett kort bokprat i slutet av varje session så att föräldrarna lätt ska kunna fortsätta läsa, rimma och ramsa också hemma. Inom projektet har vi tagit fram en modell av babypoesi som passar bibliotek, och själva verksamheten kan hållas tvåspråkig, på svenska eller på finska.

I vår är det dags för fortbildning. Vi börjar med en expertföreläsning med barnlitteraturforskaren **Päivi Heikkilä-Halttunen**, fortsätter med två författarbesök och avslutar med barnmusikworkshop. På hösten, om finansierarna så vill, kommer vi att fortsätta med en ny målgrupp och hitta på nya sätt att jobba läsfrämjande för den.

Vi hoppas att vi på detta sätt bygger broar över sektorgränser för att på så bred front som möjligt bemöta utmaningen med barn som inte läser.

Anna-Maija Koskimies

bibliotekspedagog, Vasa stadsbibliotek

Lena Sångfors

bibliotekspedagog, Vasa stadsbibliotek

Illustration: Terese Bast

Ungdomars möte med texten – om litteraturval och läsning

Datum: Torsdag 3.5.2018

Plats: Böle bibliotek, Klockbron 9, Helsingfors

Målgrupp: Lärare och bibliotekarier

Hur gör man för att få ungdomar intresserade av att läsa? Vad kan man göra för att utveckla deras läsning? Under fortbildningsdagen tar **Jenny Edvardsson** avstamp i forskning och teorier kring litteratur och läsning. Hon delar med sig av konkreta undervisningstips, modeller för litteraturläsning och hur man kan arbeta aktivt med lässtrategier. Föreläsning varvas med workshop.

Jenny Edvardsson är legitimerad lärare i svenska och historia och har arbetat i skolans värld sedan slutet av

1990-talet. Hon är en mycket uppskattad föreläsare. De senaste åren har hon skrivit flera böcker, däribland *Mötet med texten*. Inkluderande läsundervisning (2016). Jenny driver bloggen Jenny på Wendes, jennypawendes.blogspot.se, där hon delar med sig av tips, idéer och material.

För sitt arbete med litteratur och läsning har hon prisats: 2017 med Svenska Akademiens svensklärarpris, 2015 Amy-priset från Myndigheten för tillgängliga medier och samma år med Guldäpplet.

Information: Susanne Ahlroth, susanne.ahlroth@avi.fi eller tfn 0295 018 762 eller i gruppen Läsmöten på Facebook.

PLOCK UR FORTBILDNINGAR

Välkommen på bilderboksprovning

Välkommen på Bilderboksprovning till Richardsgatans bibliotek (Richardsgatan 3, Helsingfors) onsdagen den 11.4 kl. 13–16. Bilderboksprovningen har ordnats i många år och riktar sig daghempersonal och bibliotekarier.

Helsingfors stadsbiblioteks svenska barnbibliotekarier presenterar bilderböcker från år 2017 och de nyaste från 2018. Vi tar upp trender, favoriter och överraskningar. Ett stort urval av böckerna finns även framme att bläddra i. Ta gärna med dig en favoritbilderbok från 2017 som du vill bokprata om.

Lite teknik ryms också med. I år får deltagarna testa på green screen fotografering. Anmäl dig senast 6.4 till cecilia.eriksson@hel.fi eller tfn 050 402 5805.

Lär dig mera om evenemang på bibliotek

■ Det har skett en stor ökning av program och evenemang på biblioteken. Eftersom evenemangsproduktion inte ingått i utbildningen inom branschen, har många känt sig osäkra inför de här uppgifterna. Efter önskemål bjuder därför Svenska enheten vid Regionförvaltningsverket på en tvådelad kurs i hur man ordnar evenemang.

Tidpunkt: 12.4 och 26.4 kl. 9:30–15:30, Tammerforshuset, Universitetsgatan 55, Tammerfors.

Kursen genomförs med föreläsningar av **Johanna Stenback** som har lång erfarenhet av evenemang. På tv och radio och i sitt eget produktionsbolag har hon jobbat med allt från små konserter och litterära aftnar till nationella och nordiska evenemang. Under kursen delar hon med sig av sina praktiska erfarenheter av att producera evenemang och sporrar deltagarna att utveckla evenemang på sitt bibliotek.

Ingen deltagaravgift. Anmälan senast 4.4.2018 via Regionförvaltningsverkets fortbildningskalender på: www.avi.fi/svenskaenheten.

Information: Susanne Ahlroth
susanne.ahlroth@avi.fi / tfn 0295 018 762

Biblioteken i Österbotten en självklar arena för integration

■ I rapporten *Mångkulturell biblioteksverksamhet* (Broo, 2017) intervjuas både personal och mångkulturella besökare om den mångkulturella verksamheten vid Fredrikabiblioteken.

Den lyfter fram biblioteken som en självklar arena för integration, eftersom de är en av få offentliga instanser som är öppna för alla och där det är kostnadsfritt att vistas. För nya invånare kan biblioteket vara det första mötet med finländsk kultur.

Samtidigt som nya invånare tillägnar sig kunskap som hjälper dem att förstå det finländska samhället och bli aktiva medborgare, förutsätter en lyckad integration att individen även får stöd för att upprätthålla sin egen kultur och sitt modersmål.

Biblioteken kan stödja båda delarna av den här processen.

Rapporten visar att en stor del av personalen i dag möter en mångkulturell kundgrupp och att det här är någonting som de behöver stöd med. Drygt 80 procent anser att det behövs mångkulturell verksamhet i det dagliga arbetet. Däremot uppger bara 50 procent att de är involverad i sådan verksamhet just nu.

De flesta biblioteken uppger att de inte har någon egen regelbunden mångkulturell verksamhet. En del erbjuder handarbetskafé, läxhjälp, vänkafé och bokklubbar i samarbete med andra aktörer.

Över 60 procent av personalen upplever att de ganska bra kan möta en mångkultu-

NÅGRA SIFFROR

- I fjol sökte drygt 5 000 personer asyl i Finland. År 2015 var antalet 32 000.
- År 2016 var antalet invånare födda utomlands 358 000, vilket är 6,5 % av Finlands befolkning.
- Sedan början av 2000-talet har andelen utländska medborgare i Fredrikakommunerna ökat mångdubbelt.
- De Fredrikakommuner som hade mest utländska medborgare år 2015 var Närpes (10,6 %), Korsnäs (9,0 %) och Jakobstad (6,5 %). Det här återspeglas också i andelen invånare med andra modersmål än svenska eller finska.

Källa: Migrationsverket, Statistikcentralen

Jeanette Östman är fil.mag. och journalist. Foto: Anna Hagen

Ny mångkulturell koordinators i Österbotten

■ Sedan i höst koordinerar **Jeanette Östman** den mångkulturella verksamheten vid Fredrikabiblioteken i Österbotten. Till Östmans uppgifter hör att utveckla den mångkulturella verksamheten vid biblioteken i Jakobstad, Korsnäs, Kristinestad, Kronoby, Larsmo, Malax, Nykarleby, Närpes, Pedersöre och Vörå.

Östman är fil.mag. och journalist. Hon har tidigare bland annat också job-

bat med ensamkommande flyktingbarn för Vörå kommun.

Konkret planerar Östman bland annat evenemang för bibliotekens mångkulturella besökare, arrangerar fortbildningar samt sammanställer en materialbank för mångkulturell verksamhet på biblioteken.

Projektet pågår till och med slutet av juni 2018. Det finansieras med stöd från Regionförvaltningsverket.

rell kundgrupp. Oroväckande är att över 15 procent upplever att de inte alls kan möta den här gruppen.

Tidsbrist och otillräckliga språkkunskaper i främmande språk (t.ex. arabiska, bosniska och somaliska) upplevs som utmaningar även i fråga om att själva ordna mångkulturell verksamhet på biblioteken.

För att bättre kunna betjäna den här kundgruppen önskar personalen boktips på andra språk, materialkoordinering och uppsökande verksamhet, men också information och stöd från kommunen i frågor kopplade till integration.

För att ta reda på vad besökarna önskar av biblioteken gjordes en enkätundersökning på svenska, riktad till personer med annan bakgrund. 32 personer deltog och 15 språk var representerade.

Över 30 procent uppgav att de besöker sitt bibliotek flera gånger i veckan respektive några gånger per månad. Drygt 85 procent uppgav att de lånar material, drygt 20 procent att de läser tidningar och 6 procent att de använder internet.

Främst önskar de som besvarade enkäten språkkaféer på svenska och engelska, läxhjälp, spelkvällar och handarbetskaféer. Både läxhjälp och handarbetskafé ordnas redan vid två bibliotek inom Fredrikänätverket.

Jeanette Östman

mångkulturell koordinators för
Fredrikänätverket

Det nya S:t Karins-huset inhyser bland annat bibliotek, stadskansli och konsertsal. Foto: Pamela Friström

S:t Karins nya huvudbibliotek öppnade

■ I slutet av januari öppnades de röda dörarna till S:t Karins nya huvudbibliotek. Det nya S:t Karins-huset där huvudbiblioteket också är inrymt är cirka 3000 kvadratmeter stort. Biblioteket har cirka 1500 kvadratmeter golvyta till sitt förfogande, vilket är nästan dubbelt större än på det gamla stället.

Nybygget, som präglas av stora fönster och öppna rum, kostade cirka 8 miljoner euro. Det förverkligades på relativt kort tid

eftersom stadens gamla biblioteksbyggnad hade svåra inomhusluftproblem. Det gamla huvudbiblioteket från 1980 var dessutom mörkt och trångt.

Planerna på ett nytt bibliotekshus har ändå funnits länge.

– Redan 1987 planerades ett kulturhus på den här platsen, och det gläder mig att vi nu får ett center för service, information och nöje, sade S:t Karins stadsdirektör

Harri Virta i sitt invigningstal.

Den gamla biblioteksbyggnaden kommer att rivas och ge plats för ett torg.

Lånen av svenskspråkiga böcker på biblioteket i S:t Karins har trefaldigats på några år och i det nya huvudbiblioteket får de svenskspråkiga böckerna också mer utrymme.

Pamela Friström

S:t Karins svenskspråkiga befolkning växer, och i det nya biblioteket får de svenskspråkiga samlingarna större utrymme.

Bokrestaurangen i väntan på sina gäster. Foto: Johanna Björkstén

Bokrestaurangen

– en ny metod för litteraturdiskussioner

■ Idén till Bokrestaurangen utvecklades under hösten 2017, då jag ville hitta på ett välfungerande koncept för de lite äldre eleverna i lågstadiet. Jag har alltid varit intresserad av att bearbeta litteratur i form av diskussion och analys, men saknade den rätta miljön för att utveckla detta. Bokres-

taurangen, bestående av olika bokmenyer, blev mitt svar. Eftersom diskussionen är i en central roll i evenemanget, skrev jag stödfrågor som eleverna kunde använda sig av i sina analyser om litteraturen.

Bokrestaurangen ordnades i samarbete med Läscentrum och den finlandssvenska

författaren **Annika Sandelin** och finansierades av Svenska kulturfonden och Esbo Stadsbibliotek. Projektet var lyckat och fick ett positivt mottagande.

Borden är dukade

Den litterära menyn bestående av smakliga förrätter, smaskiga huvudrätter samt läckra efterrätter bjuds till elever i årskurs sex. Borden är dukade med intressanta lästips, romaner av olika slag. I träramarna kan man läsa restaurangens meny för dagen. Stämningen är väntande och bibliotekspedagogen-hovmästaren redo att bjuda in gästerna. Det har blivit dags att introducera det nya konceptet, Bokrestaurangen.

Eleverna välkomnas till biblioteket och idén med projektet presenteras. Bokrestaurangen inleddes med en allmän diskussion om bland annat hur man kan analysera litteratur, vad det egentligen innebär att analysera och om man kan definiera god/dålig litteratur. Dessutom fick eleverna svara på olika termer inom litteraturen, vilka olika genren som finns representerade på biblioteket och hurudan litteratur eleverna gillar att läsa. Det som jag ansåg speciellt viktigt

Författaren Annika Sandelin och bibliotekspedagogen Linda Liljelund.

var att alla elever skulle få sin röst hörd, och att alla skulle få diskutera litteratur utan att känna en allt för stor press på att säga antingen rätt eller fel.

Lockar till nya läsoplevelser

Efter introduktionen hänvisas alla till att välja en bok som de kanske normalt inte skulle välja. Meningen är att bekanta sig med olika sorters böcker, ”smaka” på obekant litteratur. Då eleverna valt sin bok, får de provläsa boken inom angiven tid, varefter de i grupper på två eller tre personer bearbetar det lästa. De olika borden har olika frågor och olika menyer enligt genren, vilket innebär att eleverna skall ta del av de tre olika arbetsstationerna.

Exempel på stödfrågor:

– Hur skriver författaren? Tänk på hur texten är uppbyggd. Lyckas texten skapa en särskild stämning? Lyckas författaren i sin text måla fram en bild/scen när du läser, eller blir du rent av irriterad på skrivstilen? Diskutera varför.

– Vad var det i berättelsen som fick dig att läsa vidare? Varför blev du intresserad av just denna text? Alternativt: varför kändes det så tungt att läsa vidare?

– Har du tidigare läst böcker av samma författare? Var de olika till stilen? Berätta!

– I vilken omgivning/miljö rör sig huvudpersonerna? Hur beskrivs den?

– Hur beskrivs karaktärerna? Tycker du att de känns överkliga/verkliga? Motivera.

Under projektets gång arbetade eleverna oerhört flitigt med frågorna, diskuterade och sammanfattade kort vad de läst och hur de upplevt romanerna. Ett av projektets huvudmål var att inspirera eleverna till att hitta nya bokupplevelser och sporra dem till att diskutera kring litteratur.

Författaren **Annika Sandelin** medverkade i projektet genom att berätta mycket inspirerande om hur hon bearbetar sina texter, skapar karaktärer och hittar inspiration till att skapa nya och intressanta böcker. Sandelin betonade också hur viktigt det är att ständigt utveckla sitt språk och att läsa aktivt.

Blev du intresserad? Skicka gärna frågor angående Bokrestaurangen till: liljelin@gmail.com.

Linda Liljelund

bibliotekspedagog, Esbo Stadsbibliotek

I slimeverkstaden gjordes slime i många färger som lades i glasburkar för att inte torka, eller rymma.

För att slimet ska få rätt konsistens krävs tålmod.

Harry Potter firades med slimeverkstad

■ Varje år i februari firas Harry Potter Book Night på bibliotek och bokhandlar runt om i världen. I år ordnades evenemanget torsdagen den 1 februari och Söderkulla bibliotek i Sibbo var med för första gången.

Biblioteket fylldes av både trollkarlar och mugglare och alla var ivriga att tillverka ett eget, magiskt slime.

Under kvällen fick man också titta på filmen *Harry Potter och de vises sten*. Dessutom kunde man göra Harry Potter-pysel och mäta sina kunskaper om trollkarlsvärlden i en knepig frågesport. Vinnaren fick välja en av de nya illustrerade utgåvorna av Harry Potter-böckerna.

Malin Hollmén

servicechef, Sibbo kommunbibliotek

Harry Potter Book Night firas i många länder och har lanserats av förlaget Bloomsbury, som ger ut Harry Potter-böckerna på engelska. Foto: Malin Hollmén

VÄLKOMMEN TILL Finlands svenska biblioteks dagar 2018

24-25 MAJ, HELSINGFORS

Finlands svenska biblioteks dagar går i år av stapeln 24–25 i Helsingfors. Deltagande berättigar också till rabatt på inträdet till Helsinki Lit, rabattkoden får du när du anmält dig. Anmäl dig via den elektroniska anmälningsblanketten på fsbf.fi senast 9.5 för att delta till medlemspris. Deltagaravgiften är i år 50 €/30 € för en dag och 80 €/50 € för två dagar. Icke-medlemmar betalar 75 € för en dag och 100 € för två, samma pris gäller för anmälningar efter 9.5.

Hotell bokar var och en själv, vi rekommenderar att man bokar i god tid för att få ett hotell med bra läge.

Biblioteksdagarna hålls i **Nordisk kulturkontakts** utrymmen på Kajsaniemigatan 9. I deltagaravgiften ingår kaffeservering, övriga måltider betalas på plats. För lunchen finns ett stort utbud av lunchrestauranger i samma kvarter att välja mellan i. På torsdag kväll hålls festmiddag på restaurang Pjazza, Georgsgatan 18.

PROGRAM

Med förbehåll för ändringar, uppdaterat program finns på fsbf.fi och på vår Facebook-sida.

TORSDAG 24.5

- 12–13.30** **Utforska rummet, en metod för biblioteksutveckling.**
Eiler Jansson, biblioteksutvecklare på Regionbibliotek Halland och Agneta Göthesson, konstnär och lärare berättar om ett projekt som utvecklats på regionbiblioteket i Halland.
- 13.30–14.30** **Kaffe och rundvandring på Nordisk kulturkontakts specialbibliotek**
- 14.30–16** **Vad är Selkis och Äppelhylla?**
Tillgängliga medier för barn och unga på två språk, presentation och diskussion.
- 16.45–17.30** **Biblioteksbesök**
Tobias Larsson guidar oss på Iso Omenas servicetorg där biblioteket delar utrymme med en bred palett andra tjänster.
- 19.30** **Middag med program på restaurang Pjazza.**
Reservera plats i samband med anmälan.

FREDAG 25.5

- 9–10** **Föreningens årsmöte**
- 10–11.30** **(programmet fortfarande öppet)**
- 11.30–12.30** **lunch**
- 12.30–14** **Projektpresentationer från Österbotten, Åboland och Nyland.**

Är du ny medlem?

Grattis! Alla som blivit medlemmar i föreningen 2018 och inte varit medlemmar tidigare får delta gratis i biblioteksdagarna. Välkommen med!

Helsinki Lit

Den internationella litteraturfestivalen Helsinki Lit, som firar översatt litteratur och djupa samtal, ordnas 25–26.5. på Savoy-teatern och bjuder in gäster från USA, Afrika, Sydamerika och Europa.

Bland årets gäster syns Johannes Anyuru, Ayòbámi Adébáyò, Kim Leine och Domenico Starnone. Som deltagare i biblioteksdagarna får du rabatt till Helsinki Lit. Hela programmet hittar du på helsinki-lit.fi/sv.

*Helsinki
Lit 25.-26.5.
2018*

Foto: Nordisk kulturkontakt

Vårhälsningar från Nordisk kulturkontakt

■ Nordisk kulturkontakt är en officiell nordisk organisation under Nordiska Ministerrådet. Till våra arbetsuppgifter hör att administrera fyra stödprogram för konst och kultur, att driva ett nordiskt kulturcentrum och specialbibliotek samt att arrangera nordiska evenemang.

Nordisk kulturkontakt och dess nordiska specialbibliotek ligger i Kajsaniemi i Helsingfors. Vi har kring 15 000 titlar från alla nordiska länder, på alla nordiska språk. I bibliotekets samling ingår skönlitteratur, facklitteratur, ljudböcker, lättlästa böcker samt filmer och tv-serier. Därtill har vi dagstidningar från alla nordiska länder och ett antal nordiska tidskrifter.

Vi har ett eget bibliotekskort som alla som har en adress i Norden kan få. Vi har öppet sex dagar i veckan och ifjol låg besöksantalet på cirka 42 000.

Verksamhet för barn och unga

Barn och unga är en viktig målgrupp. För barn och ungdomar finns bilderböcker, skönlitteratur, ljudböcker, facklitteratur och film. Vi har även en liten samling av nordisk barnmusik. Från och med i år erbjuder vi högläsningpaket med några nya nordiska titlar för daghem och skolor att låna.

Daghemsgupper kan besöka oss på sagostunder eller workshops som vi ordnar kring olika teman. En gång i månaden ordnar vi tvåspråkiga sagolördagar för småbarn och deras familjer.

Då skolelever besöker oss brukar de erbjudas en interaktiv del beroende på ålder och intresse, till exempel bokprat, bokryggspoesi och andra Norden-relaterade verkstäder. För de finskspråkiga skolklasserna erbjuder vi något vi kallar för Bit För Bit mot Norden, ett slags ungdomscaféer under vilka eleverna under lektionstid får träffa

nordiska studerande. Genom olika aktiviteter får eleverna uppleva till exempel nordisk musik och litteratur, samt Norden och de nordiska språken i allmänhet.

Målet med dessa ungdomscaféer är att väcka intresse för de nordiska grannländerna, deras kultur och språk. Samtalen förs på skandinaviska tillsammans med de nordiska cafévärdarna. Finska högstudier och gymnasier i hela landet kan beställa nordiskt besök under Låna en nordbo-projektet som är ett samarbete med Svenska nu.

Verksamhet för vuxna

På vårt kulturcentrum ordnas många olika slags avgiftsfria evenemang med nordisk profil, allt från konstutställningar till föreläsningar, språkcaféer, författarmöten och filmkvällar. Under lördagarna i april kan man delta i våra Väckiosker. Samtal om litteratur blir det den 18.4 då vi har en föreläsning om den samiska litteraturen i dag. I maj ordnar vi ett seminarium med rubriken "Nordiska röster om yttrandefrihet och näthat" och i slutet av månaden, den 24-25.5, ordnas de finlandssvenska biblioteksdagarna hos oss.

Nytt för i år är vårt Barnbokskafe, ett forum för personer som jobbar med eller är intresserade av barn- och ungdomslitteratur och som vill dela med sig av sina lästips. En fredagsmorgon i månaden dyker vi ner i barn- och ungdomsböckernas underbara värld.

Nordiska rådets litteraturpriser är något vi jobbar mycket med. Under månaderna innan Nordiska rådets prisutdelning uppmärksammar vi de nominerade böckerna under våra Litteraturfrukostar samtidigt som vi njuter av en kopp kaffe och en croissant!

Mera information om Nordisk kulturkontakt och våra evenemang hittar du under www.nordiskkulturkontakt.org.

Välkommen till Nordisk kulturkontakt i hjärtat av Helsingfors!

Mikaela Wickström
specialbibliotekarie

I samband med utställningen *Djur som ingen sett utom vi*, baserad på Ulf Stark och Linda Bondestams bok med samma titel och producerad av Bildmuseet, Umeå universitet, erbjuder vi olika workshops för daghemsbarn och skolelever.

Alla behöver multilitteracitet

Multilitteracitet är förmågan att vara och leva som människa i en allt brokigare värld. Det är en förmåga att förstå och bli förstådd. En förmåga att förhålla sig fördomsfri men samtidigt sunt kritisk till världen.

– Det märks att det inte räcker med att enbart kunna läsa. Informationsflödet är så stort att det är minst lika viktigt att kunna avgöra vad som är relevant, vad som är sant och vad som inte är det, och framför allt att kunna läsa det sociala samspelet med andra människor, säger **Alexandra Nordström**.

Nordström är projektplanerare vid utvecklingsprogrammet Inläring av multilitteracitet med glädje (eller MOI-programmet), ett utvecklingsprogram som genomförs av Playful Learning Centre vid pedagogiska fakulteten vid Helsingfors universitet.

Syftet med programmet är att utveckla konkreta verktyg för dagis, förskola, nybörjarundervisning, bibliotek och andra kul-

turinrättningar för att utveckla multilitteraciteten hos barn.

– Det finns en allmän oro för läskompetensen bland barn och unga, säger Nordström. Studier visar att det finns en växande klyfta i läsförmågan mellan olika grupper.

Ur den oron föddes utvecklingsprogrammet MOI. Det var Undervisnings- och kulturministeriet som ville göra en satsning på läsning, och uttryckligen på multilitteracitet. Dels ville man hitta modeller för att fostra barn med kompetens i multilitteracitet, och dels också utveckla personalens kompetens, berättar Nordström.

– Multilitteracitet är ett högaktuellt fenomen som diskuteras mycket, och som också lyfts fram i de nya läroplanerna. Sam-

tidigt är det ett begrepp som fortfarande är nytt för många fostrare, säger Nordström.

Slutmålet med utvecklingsprogrammet är att minska läsklyftorna, och erbjuda alla barn lika möjligheter att utveckla sin läskompetens och multilitteracitet.

Utgår från barnet

Med multilitteracitet avses alltså ett utvidgat textbegrepp. Text syftar här inte enbart på skrift, utan också på ljud, bild och video, eller emoji, och hur vi tolkar dem i interaktion med andra människor, säger Nordström.

– Multilitteracitet är mer än det traditionella kodknäckarläsandet. Därmed vill jag inte nedvärdera den traditionella läskun-

Alexandra Nordström och Heidi Sairanen vid utvecklingsprojektet MOI efterlyser ett starkare och mer kontinuerligt samarbete mellan daghem och bibliotek.

skapen, den utgör grunden. Men för att klara sig som människa måste man kunna läsa många olika texter. Multilitteracitet handlar om kommunikation, där vi alla tar emot och tolkar och också producerar text, säger hon.

Hur utvecklar man då multilitteraciten hos barn?

– Tanken är att barnet står i centrum och förundras över världen, och via denna förundran kan barnet träna sin multilitteracitet, berättar Heidi Sairanen som också är projektplanerare vid MOI-programmet, och barnträdgårdslärare.

Pedagogiken i utvecklingsprogrammet grundar sig på en pedagogik som kallas lekfull inläring, säger Sairanen. Utgångspunkten är barnet och de resurser och verktyg som finns i barnets egen vardag och uppväxtmiljö. När barn ständigt uppmuntras att undersöka, upptäcka och reflektera över omvärlden tränas multilitteraciteten.

MOI-arbetsgruppen har utarbetat en del färdigt idémateriel för pedagoger där vetenskap, konst och berättelser knyts samman. På MOI-projektets webbplats finns till exempel så kallade vetenskapsramsor med åtföljande instruktioner för hur barn kan experimentera och forska vidare kring olika teman. Ramsorna tar bland annat upp teman som raketer, fågelsång, eller vattnets kretslopp.

– Multilitteraciteten utvecklas genom att använda mångsidiga arbetssätt, genom att arbeta med olika material och stimulera olika sinnen. Det kan vara färger, ljud, bilder, rörelse och att man uppmuntrar barnen att själva producera text, bild, video, dans, sång och så vidare. Vårt material är bara ett exempel på hur man kan träna multilitteracitet, säger Nordström.

Biblioteken då?

Daghem och skola är inte de enda lärmiljöer barn befinner sig i under dagen, utan barnets hela livsmiljö är en lärmiljö, framhåller Alexandra Nordström.

En viktig lärmiljö är också biblioteket.

– Som pedagoger ser vi biblioteken som en viktig aktör och ett viktigt stöd, och jag tror att det ännu finns mycket att utveckla i samarbetet mellan daghem, skola och bibliotek, och också andra kulturaktörer, säger Heidi Sairanen.

Hon anser att biblioteken kunde ha en ännu tydligare roll i småbarnsfostran.

– Vi säger inte att det är bibliotekens an-

Barnets hela livsmiljö är en lärmiljö. Det går att hitta sätt att stimulera olika sinnen överallt.

Multilitteracitet ger färdighet att bedöma information, påståenden och åsikter samt vid behov även att ifrågasätta dessa. Du blir inte utanför diskussionen, du är inte lättlurad och du kan handla ansvarsfullt. Utan kompetens i multilitteracitet är det svårt att förstå sin omgivning. Då ersätts den egna förståelsen och det egna tänkandet av stela föreställningar och världsbilden blir begränsad.

Utvecklingsprogrammet MOI

svar att ta initiativ till samarbete, men det är bibliotekarierna som är experter på sitt område och det kunnandet tas väldigt gärna emot av pedagogerna om man bara hittar de rätta samarbetsformerna, säger Nordström.

Samarbetet kunde i sin enklaste form till exempel handla om att närbiblioteket tipsar och förser daghemmen med litteratur som stödjer de teman daghemmen jobbar med, eller att barnen besöker närbiblioteket för att där fördjupa sig i ett tema, eller att barnen ställer ut sina arbeten på biblioteket, föreslår Nordström.

– Biblioteken är en institution som upprätthåller jämlikhet i utbildningen. Bibliotekarier besitter en enorm mängd värdefull kunskap, och jag önskar att de kunde komma ännu närmare barnen och deras vardag, säger Sairanen.

Förmågor för framtiden

Trots att man inom MOI-projektet främst fokuserar på små barns utveckling är multilitteracitet en förmåga som aldrig blir klar, framhåller Sairanen. Det är någonting som också många vuxna borde öva sig på.

– Vi behöver alla bli bättre på att ta kontroll över vår multimodala värld, framför allt bli bättre på att kommunicera i dess olika dimensioner, med mindre hatprat och mera respekt, säger Sairanen.

– Jag ser en väldig potential i samarbetet med pedagoger och kulturfältet. Styrkan ligger i samarbetet. Och jag hoppas att vi tillsammans utbildar och fostrar empatiska människor som tar hand om varandra och aldrig slutar vara nyfikna och alltid vill lära sig mera, säger Nordström.

**Text och foto:
Pamela Friström**

Läs mera om utvecklingsprojektet MOI: monilukutaito.fi/se

Insikter om handlingsutrymme och ledarskap

En kall vinterdag i januari samlades bibliotekschefer från olika tvåspråkiga bibliotek till bibliotekschefermöte i Tammerfors. Motivationen och energin att reflektera över vårt ledarskap var kanske inte på topp då vi steg in i Tammerforshuset utan tankarna låg snarare på statistikinsamling, verksamhetsberättelser och praktiska göromål. Men när seminariet började lyckades Johanna Hansson och Elisabeth Aldstedt snabbt fånga vår uppmärksamhet. Det är trots allt sällan som ledarskap synas helt ur ett biblioteksperspektiv av biblioteksmänniskor.

Både Hansson och Aldstedt har gedigen erfarenhet av ledarskap på bibliotek i Sverige. Deras samarbete började som ett utvecklingsarbete tillsammans med sina enhetschefer på Stockholms stadsbibliotek. Boken *Makten och ärligheten: Ledarskap i praktiken* (2017) bygger på erfarenheter från det utvecklingsarbetet och djupintervjuer med bibliotekschefer.

Boken lyfter i huvudsak upp tre viktiga delar av ledarskapet: uppdrag, systemperspektiv och personligt ledarskap. Ett formulerat uppdrag ska finnas för att arbetet ska kännas meningsfullt eftersom ett otydligt uppdrag leder till osäkerhet på alla nivåer. Det finns många fall där uppdraget som bibliotekschef inte är så entydigt som önskas och det ställer stora krav på ledningsförmågan. Hansson och Aldstedt skriver om uppdraget utifrån riktlinjer men också om att hantera uppdrag i praktiken.

Det som fastnar speciellt är begreppet handlingsutrymme. Vi har alltid ett handlingsutrymme; vi ska inte göra oss till objekt i systemen runt omkring oss utan vi har alltid möjlighet att vara subjekt. Vi pratar oftast för mycket om hinder när fokuset borde vara på vad vi faktiskt kan göra. Om vi antar ett systemperspektiv på vår ledarroll och inser att vi ingår i olika system, är det också lättare att identifiera vårt handlingsutrymme. Bibliotek som system är

Johanna Hansson och Elisabeth Aldstedt har i flera år arbetat med ledarskap i bibliotek. I följande gav de ut boken *Makten och ärligheten: Ledarskap i praktiken*.

komplexa eftersom det finns en stor frihet i verksamheten, samtidigt som alla system är under konstant förändring beroende på både inre och yttre faktorer.

Personligt ledarskap handlar enligt Hansson och Aldstedt om självkännedom och att lära känna sina egna reaktioner för att sedan kunna sätta dem till sidan och ge ett sakligt bemötande. Hansson och Aldstedt påpekar också att man som bibliotekschef har makt, något som de upptäckte många av de intervjuade bibliotekscheferna kände sig obekväma med att säga högt. Författarna menar att det är centralt att se och erkänna den makten.

Boken är ett måste för alla som har en ledarroll på bibliotek, men den är också läsvärd för alla som jobbar i bibliotek. Hansson och Aldstedt nämner flera gånger att de inte tycker sig se någon avgörande skillnad

mellan att leda biblioteksverksamhet jämfört med annan verksamhet. Ändå lyckas de fånga upp att biblioteken utgör ett eget speciellt system där t.ex. praktisk handling och strategiarbete måste gå hand i hand. Boken är trots allt ingen lätt läsning, utan måste läsas med eftertanke. Till hjälp finns små rutor i slutet av kapitlen med frågor som kan vägleda en till ytterligare reflektioner.

På bibliotekschefermötet i Tammerfors fick vi tid till reflektion utgående från de frågor som läggs fram i boken. Vid dagens slut åkte vi tillbaka med nya insikter om vårt handlingsutrymme och samtidigt stärkare i vårt ledarskap. Det var också det som Johanna Hansson och Elisabeth Aldstedt hade satt som mål för dagen.

Maria Kronqvist-Berg
bibliotekschef i Malax kommun.

Det digitala skuttet

Jag har skrivit om det förr. Men jag ska göra det igen. Digitaliseringen nämli- gen.

Det som sker i samhället nu när offentliga och privata tjänster digitaliseras är något som genomsyrar all vår verksamhet. Som privatpersoner måste vi ständigt lära oss använda olika webbsidor och appar för att sköta våra egna, och kanske familjemedlemmars, ärenden. Professionellt ska de som jobbar på bibliotek dessutom hjälpa, stöda och lära besökare som inte klarar av de här uppgifterna själva. Och, liksom alla andra serviceproducenter, samtidigt utveckla de egna e-tjänsterna.

Det har talats mycket om det digitala skuttet. Vi befinner oss där nu. Eller en del av oss gör det, inte alla. Det är många som inte kan ta skuttet eller så har de snubblat redan i starten. Man räknar nämligen med att 300 000 personer över 75 år saknar dator, 500 000 över 65 år smarttelefon, 242 000 över 65 år har aldrig använt Internet, 250 000 har synskada, lässvårighet eller

annan funktionsnedsättning. Mer än 140 000 av 65-åringarna har små inkomster. Och bakom språkmuren blir många som inte har goda kunskaper i finska, för det är inte så att de här tjänsterna utvecklas samtidigt på landets båda språk och engelska.

För att kunna ta del av samhälls-

information, vara delaktig och sköta sina egna ärenden krävs det idag teknisk apparatur (som ska uppdateras regelbundet), god synförmåga, god minneskapacitet och goda motoriska färdigheter. Var och en av oss kan känna att vi behöver lite digistöd ibland. Men det finns de som behöver det mera. Människor som riskerar att marginaliseras.

Det har talats mycket om det digitala skuttet. Vi befinner oss där nu. Eller en del av oss gör det, inte alla. Det är många som har snubblat redan i starten.

Nuvarande regering gick in för att påskynda digitaliseringen av offentliga tjänster. I regeringsprogrammet finns skrivelser om åtgärder för att stöda invånarna i användningen av digitala tjänster. En sådan är projektet AUTA, som drivs av Finansministeriet, och som gått in för att utveckla nya handlingsmodeller med hjälp av olika försök.

AUTA-projektets slutrapport och förslag till digitalt stöd var ute på remiss i mars. Förslaget till verksamhetsmodeller hade som mål att alla som behöver digitalt stöd för att kunna utträta ärenden via digitala tjänster ska få det. I modellen har Befolkningsregistercentralen getts en riksomfattande roll för att koordinera verksamheten och landskapen en regional roll. Modellen bygger på samarbete mellan en stor mängd aktörer, såsom biblioteken och olika frivilligorganisationer.

Problematiskskt för bibliotekens digitala rådgivning är att modellen inte alls räknar med ekonomiskt stöd direkt till biblioteken. Största delen av stöden skulle gå till landskapen.

När Rådet för de allmänna biblioteken och Biblioteken.fi i fjol gjorde en enkät om den digitala rådgivningen på biblioteken var en av frågorna man ställde: "Om man i er kommun i högre grad önskade ge digital rådgivning uttryckligen via biblioteken, vilka slags åtgärder borde man satsa på?" Svaren som gavs var: Fortbildning, apparater, personalresurser, lokaler. Sådant som behöver ekonomiskt stöd.

Man kan jämföra med hur den svenska regeringen från och med i år riktade 25 miljoner kronor i året tre år framöver till ett kompetenslyft för personalen i folkbiblioteken. Syftet med satsningen är att förbättra förutsättningarna för ökad digital kompetens och stärka förmågan till källkritik. Biblioteken spelar en särskilt viktig roll i det arbetet, motiverade den svenska kultur- och demokratiministern Alice Bah Kuhnke.

Biblioteken har stött invånarna digitalt sedan internets början. I Finland är användningsgraden för de allmänna biblioteken dessutom hög. Folk är vana att gå till biblioteket för att få hjälp i olika frågor. Det vore inte bara naturligt, utan också effektivt, att rikta resurser direkt till biblioteken också i Finland. Med de nya regionala biblioteken med utvecklingsuppdrag skulle ett kompetenslyft för bibliotekspersonal kunna spridas organiserat till biblioteken i hela landet. Det är att hoppas att de utlåtanden som gavs, bland annat av Finlands biblioteksförning, får beslutsfattarna att tydligare se bibliotekens roll. För det räcker inte bara med förståelsen, viljan och den erfarenhet som finns på biblioteken. Det behövs också resurser.

Susanne Ahlroth

Överinspektör vid Regionförvaltningsverket med de allmänna biblioteken som specialområde (susanne.ahlroth@avi.fi)

Åbo Akademis samlingar blev världsminnen

Tre kulturhistoriskt värdefulla bok- och arkivsamlingar knutna till Åbo Akademi har det senaste året upptagits i det nationella registret för Unescos världsminnen. Det handlar om Gadolinska biblioteket och K. Finska Hushållningssällskapets arkiv i Åbo, samt Vasa svenska lyceums bibliotek med Oskar Ranckens samling.

Gadolinska biblioteket

■ Det Gadolinska biblioteket vid Åbo Akademi har varit den världskände kemistens, professor **Johan Gadolin** (1760–1852) privatbibliotek. Ett flertal av böckerna i samlingen tillhörde på sin tid hans far, professorn och biskopen **Jacob Gadolin** (1719–1802) och dennes svärfar professorn och biskopen **Johan Browallius** (1707–1755), vilka bägge var bemärkta vetenskapsmän och politiker. Samlingen omfattar cirka 3 400 verk, till stor del inbundna i samtida pergament- och skinnband.

– Samlingen omfattar tre professors-generationers förvärv, och är en otroligt fin helhet av både vetenskapliga verk men också mer praktisk litteratur. Och eftersom det var fråga om Johan Gadolins privatbib-

liotek, förlagd ute på prästgården i Virmo, förskonades det också från Åbo brand 1827, berättar **Eva Costiander-Huldén**, servicechef vid Åbo Akademis bibliotek.

Till Åbo Akademi kom samlingen via Johan Gadolins dottersonson år 1919.

En stor del av boksamlingen utgörs av äldre naturvetenskapliga verk, typiska för upplysningstiden, men senare verk har en klar anknytning till professorernas forskning eller personliga intressen.

– Johan Gadolin var en mångsidig man, han intresserade sig för jordbruk och experimenterade bland annat med brännvinsbränning och tobaksodling, samtidigt som han var en av den tidens stora teoretiker och Finlands första moderna veten-

Johan Gadolin upptäckte grundämnet yttrium 1794 och har fått grundämnet gadolini-um uppkallat efter sig.

Det är otroliga skatter som ligger i våra arkiv och de borde göras tillgängliga på nätet för allmänheten. Men det är ett enormt arbete, och det behövs pengar, säger Eva Costiander-Huldén, servicechef vid Åbo Akademis bibliotek. Foto: Pamela Friström

K. Finska Hushållnings-sällskapets arkiv (1797–1917)

Det här fascinerande dokumentet från början av 1800-talet berättar om "Räddnings Medel vid hastiga Lifsfaror och Skendöd". Foto: Pamela Friström

■ K. Finska Hushållningssällskapet (först Kongl. FHS, fr.o.m. 1809 Kejslerliga FHS t.o.m. 1917) grundades år 1797 för att förbättra Finlands ekonomi och befolkningens levnadsförhållanden. För att få en heltäckande bild av de sociala och ekonomiska förhållanden som rådde i landet inrättade sällskapet ett landsomfattande nätverk av korrespondenter. Bland annat lantbruket, skogsvården och skolväsendet hörde till de områden sällskapet eftersträvade att utveckla. Sällskapet idkade upplysande verksamhet och gav ut populärt avfattade skrifter. Den första utkom 1789 och beskriver hur man tillverkar nödbröd av mossor. Sällskapet var även av betydelse vid etableringen av en statsadministration i landet efter 1809 och likaså när lantdagen sammankallades 1863. »

skapsman, säger Costiander-Huldén, som själv har forskat i Johan Gadolins bidrag till det Gadolinska biblioteket.

Hon berättar att Johan Gadolin levde i en brytningstid då vetenskapen blev sekulariserad. Hans far och morfar var båda biskopar fast de också var naturvetare, men Johan var naturvetare. Den utvecklingen avspeglas också i samlingen.

– Det finns en skillnad mellan de titlar Johan Gadolin skaffade och de hans far eller hans morfar skaffade. Så samlingen är på många sätt en bit vetenskapshistoria, säger Costiander-Huldén.

Alla verk i biblioteket finns förtecknade i en handskriven katalog, utarbetad av Johan Gadolin och är också katalogiserade i bibliotekets onlinekatalog.

Samlingen bidrar till kunskapen om verksamheten vid Kgl. Åbo Akademi och ger insikter i intellektuella strävanden i Åbo under tiden före Åbo brand. Den återspeglar ett intressant tidsspänn i Finlands historia – det tidigmoderna samhällets övergång till industrialism i en fosterländsk och nationsbyggande tidsanda och har som helhet stor betydelse för forskningen i den tidigmoderna transnationella kunscapscirkulationen. Samlingen uppvisar en anslående diversitet vad gäller verkens materialitet. Dedikationer och marginalia berättar om samtidens forskarnätverk och ger inblickar i hur vetenskap bedrevs under 1700-talet och i början av 1800-talet. Samlingen kan således tjäna olika typ av forskning men även användas i pedagogiska sammanhang.

Pamela Friström

Källor: Nationella världsminneskommittén i Finland och Åbo Akademi's bibliotek

Eva Costiander-Huldén, servicechef vid Åbo Akademi's bibliotek, visar upp ett av det Gadolinska bibliotekets pärlor, en Galenus-upplaga som tillhört kung Sigismund August av Polen. Bandet är daterat 1563 och bär på framsidan Polens kungliga och Litauens storfurstliga vapen.

»

K. Finska Hushållningssällskapet hör till ett led av liknande ekonomiska sällskap som grundades under 1700-talet runt om i Europa. K. Finska hushållningssällskapets arkivs unika ställning kommer sig av dess omfattning. Arkivet består förutom av protokoll och korrespondens även till exempel av vaccinationsprogram, information om förbättrad potatisskörd, utbildningens utveckling samt information över priser som sällskapet delat ut till framstående medborgare. Materialet är till största del på svenska.

K. Finska Hushållningssällskapets arkiv utgör en utmärkt nyckel till kunskap om de sociala, politiska och ekonomiska förhållanden som rådde i 1800-talets Finland och om jordbrukssamhällets förändring.

Samlingen är främst till nytta för historieforskning, men det finns också ett allmänintresse i arkivet, säger biblioteksamanuens **Martin Ellfolk** på Åbo Akademi.

– För en lokalhistoriker eller släktforskare är det en guldgruva. Hushållningssällskapet delade i tiderna ut utmärkelser för lång och trogen tjänst eller engagemang för jordbrukets förbättring. Det händer ibland att någon hittar en gammal medalj och hör av sig till oss om vad det är för utmärkelser som anfadern har fått. Då kan det finnas väldigt noggranna beskrivningar på varför de har delats ut, säger han.

Pamela Friström

Källor: Nationella världsminneskommittén i Finland och Åbo Akademi bibliotek

Med världsminnesprogrammet vill Unesco skydda arkiv- och biblioteksarvet i hela världen, förbättra tillgängligheten till det samt öka medvetenheten om detta kulturarv och dess betydelse.

Oskar Ranckens samling

■ Vasa svenska lyceums bibliotek med **Oskar Ranckens** samling består av två delar, skolbiblioteket och rektor Oskar Ranckens privata bibliotek och arkiv. Skolbiblioteket Vasa svenska lyceums bibliotek ger en bild av boklig kultur och bildning i Österbotten under fyra århundraden.

Samlingen omfattar idag omkring 700 hyllmeter och böckerna täcker ett brett spektrum av ämnen, som sin tids vetenskapliga bibliotek. Teologi, filologi och litteratur samt historia är bäst representerat, men också böcker om pedagogik, matematik, kemi, fysik, naturlära, ekonomi, medicin, etnografi, musik och reseberättelser finns här. Vetenskapliga serier, tidskrifter, disputationer, kartor, notböcker, skolböcker samt dagstidningsårgångar och småtryck av allehanda slag finns i den rikhaltiga samlingen, som bara delvis är katalogiserad i databaser.

De bevarade handskrivna katalogerna (alfabetiska och systematiska, förvärvskataloger, donationsförteckningar, lånejournaler, kartotek etc.) är värdefulla för bok- och bibliotekshistorisk forskning. Till de äldsta katalogiserade böckerna hör 140 böcker tryckta på 1500-talet, 700 böcker på 1600-talet och 1700 böcker tryckta på 1700-talet.

De äldsta böckerna härstammar från Vasa svenska lyceums föregångare Wasa trivialskola (1684–1841, därefter Wasa högre elementar-

Johan Oskar Immanuel Rancken (f. 1824 i Bjärnå, d. 1895 i Vasa) var en skolman, historiker och folklivsvetare. Rancken var den förste som systematiskt samlade in finlandssvensk folklöre. Foto: Georg Nyblin/Museiverket/Musketti

Vasa svenska lyceums biblioteks kortkatalog, vackert handskrivna. Foto: Josefin Torrkulla

skola) och Wasa gymnasium, som grundades 1844. Gymnasiets bibliotek tillkom som en angelägenhet för hela Österbotten genom bokinsamlingar och donationer från ståndspersoner och prästerskap. Läse-Bibliotheket i Wasa donerade en betydande del av sin boksamling. Största delen av gymnasiets böcker förstördes dock i Vasa brand 1852. Av cirka 7000 verk kunde bara drygt 1000 räddas. Bland de verk som bevarades kan nämnas Olaus Magnus Historia de gentibus septentrionalibus från år 1555 och Martin Luthers Biblia das ist die Ganze Heilige Schrift, tryckt i Wittenberg 1594. Efter branden började biblioteket återuppbyggas genom nya donationer från olika håll. År 1874, när elementarskolan och gymnasiet gått samman och bildat Vasa svenska lyceum, fanns det åter närmare 7000 verk i biblioteket.

Under årens lopp tillväxte biblioteket genom donationer, arv och inköp. År 1971 fanns 33 000 verk i 52 000 volymer i Lyceibiblioteket med Ranckens bibliotek. I och med grundskolereformen på 1970-talet slogs Vasa svenska lyceum och Vasa svenska flicklyceum samman till Vasa övningsskola, vilken fungerar i anslutning till Åbo Akademi's pedagogiska fakultet i Vasa. När de allmänna biblioteken firade 200-årsjubileum 1994 i Vasa väcktes intresset för Vasas gamla skolbibliotek. Åbo Akademi's bibliotek fick till stånd stiftelsefinansiering för katalogisering av de allra äldsta böckerna. Tack vare nätdatabaser var det nu möjligt att identifiera många verk som man tidigare inte haft uppgifter om. Samlingen flyttades år 2001 till arkivutrymme i Tritonia, grundat som sambibliotek för Åbo Akademi, Vasa universitet och Hanken.

De katalogiserade böckerna finns i Tritonias och Åbo Akademi's biblioteks Finna-portaler samt i den nationella bibliotekskatalogen Melinda. Resten av böckerna går tillsvidare att söka endast manuellt med hjälp av vackert handskrivna katalogkort. Böckerna som är katalogiserade i Finna är på svenska, latin, tyska, franska, finska och många andra språk.

Oskar Rancken var lärare och Vasa svenska lyceums första rektor 1874–1876. Han ordnade och katalogiserade skolbiblioteket, som ännu följer hans uppställning. Han donerade sitt eget omfattande privatbibliotek och sitt privatarkiv till skolan 1886. Rancken var den förste som systematiskt samlade in finlandssvensk folklöre. Han författade också egna skrifter, som till stor del berör personer och händelser från 1808–09 års krig.

Christina Flemming

samlingschef och vicedirektör, Tritonia

Ellinor Hjerpe

informatiker, Tritonia

Nyutgiven historik över yrkeshögskolebiblioteken

■ Historiken *Intoa - tahtoa - yhteistyötä: Ammattikorkeakoulukirjaston kehitys 1991–2016* om yrkeshögskolebibliotekens utveckling är intressant både ur ett biblioteks- och ur ett utbildningspolitiskt perspektiv. I mitten av 1990-talet reformerades utbildningssektorn och det fanns behov av att vid sidan om universiteten grunda yrkeshögskolor. I ombildandet av de statliga läroanstalterna till yrkeshögskolor och omformandet av utbildningar på institutnivå till yrkeshögskoleutbildningar betonades bibliotekets roll starkt.

Bibliotekssituationen vid de läroanstalter som låg till grund för yrkeshögskolorna varierade starkt. Ministeriet krävde att varje yrkeshögskola skulle ha ett bibliotek vars finansiering skulle motsvara ministeriets krav på procentuell andel av yrkeshögskolans budget. Detta bidrog starkt till yrkeshögskolebibliotekens utveckling.

I början var biblioteksverksamheten direkt underlydande rektorerna och många bibliotekschefer hade nära och givande kontakter med dem. Möjligheten att påverka var stor vilket främjade utvecklingen. För att stärka och gemensamt utveckla verksamheten bildades ett konsortium för yrkeshögskolebiblioteken. Yrkeshögskolebibliotekens roll har blivit allt viktigare och de är en essentiell del av lärandeprocesserna idag.

Samarbete genom AMKIT-konsortiet handlar bl.a. om strategiskt utvecklingsarbete, gemensam upphandling, gemensamt bibliotekssystem, gemensamma möten samt utbildningstillfällen. De senaste åren har biblioteksfältet ändrats till följd av sammanslagningar av såväl yrkeshögskolor som yrkeshögskolebibliotek. Samarbete har länge varit en självklar del av alla biblioteks vardag men intensifieras av samhällsförändringar och politiskt beslutsfattande.

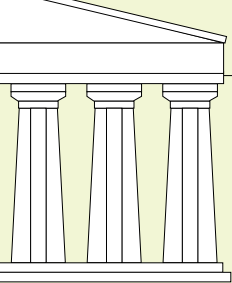
Gun Vestman

informatiker, Tritonia

Blinnikka S., Kuusinen I., (2017). *Intoa - tahtoa - yhteistyötä: Ammattikorkeakoulukirjaston kehitys 1991 - 2016*, AMKIT-konsortio.

Publikationen hittas i webbiblioteket Theseus: www.theseus.fi.

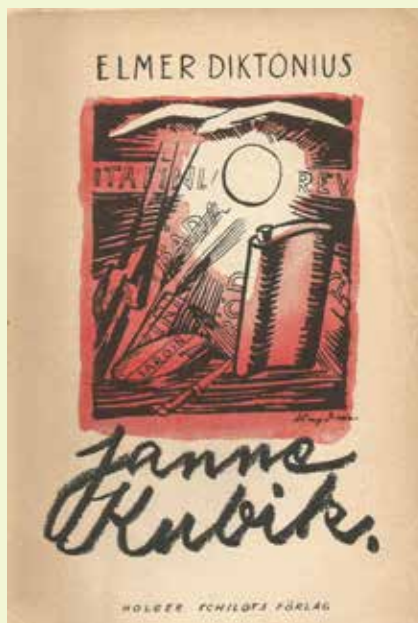
FINLANDSSVENSKA KLASSIKER

Hej åter i klassikernas tecken! På vintern för hundra år sedan befann sig Finland mitt i inbördeskriget. Denna tragiska period kom att ha en stor betydelse för det självständiga Finland som sedan växte fram. Slakter delades i två läger och många blev offer för våldsdåd under de månader som kriget pågick.

Vilka spår som inbördeskriget satte i flickan Rut skrev jag om i höstas i samband med **Anna Bondestams** roman *Klyftan* från 1946. Ett verk som skildrar kriget på ett helt annat sätt är **Elmer Diktonius** enda roman *Janne Kubik* från 1932. Diktonius skrev förvisso även annan prosa, bl.a. *Onnela – En finsk idyll* (1925) och *Medborgare i republiken Finland* (1935), men de karakteriseras av korta berättelser, ibland varvade med dikter.

Liksom *Klyftan* är *Janne Kubik* inte bara en klassiker inom den finlandssvenska litteraturen, utan har också slagit igenom på finska. Man kan egentligen inte tala om en översättning till finska i egentlig mening, eftersom den tvåspråkige Diktonius själv omformade boken till finska. Boken utkom i finsk språkdräkt 1946 med träsnitt av konstnären **Tapio Tapiovaara**. En detalj som gör läsningen av romanen ännu intressantare, är författarens kommentarer till varje kapitel. I den svenska originalutgåvan placerades dessa i slutet av romanen, medan de i den finska översättningen sattes efter respektive kapitel. Vilka principer som styrde att kommentarerna i det svenska originalet kom till sist, kan man inte veta, men deras personliga utformning gjorde sig onekligen bättre i den finska versionen, då de fanns direkt i sitt sammanhang.

Janne Kubik sticker ut med sin expe-

Janne Kubik

Janne Kubik av Elmer Diktonius, 1932.

Elmer Diktonius (1896–1961) var en av de ledande gestalterna inom den finlandssvenska litterära modernismen. Han skrev dikt och prosa, aforismer och essäer, och översatte såväl finska klassiker till svenska som modern svensk litteratur till finska.

rimentella och andfädda prosa, som öses över läsaren som ett myller av dofter, smaker och färger. Bokens huvudperson, Janne Kubik (egentligen heter han något annat, men det är en bisak i helheten) är en frånstötande gestalt och får inga sympatier av sin författare. Han är grovt tillyxad och hans förnamn och framlyftning i handlingen är som en allegori över hans röda ödesbröder, de andra ”jannarna”. Jannes

barndom har idylliska drag med mustiga bilder, troligen inslag från författarens egen, men vintern 1918 drar ödet in honom i revolutionen och han kastas in i en expressiv ström av händelser och hamnar till sist i fångläger. Efter kriget svänger han kappan efter vinden för att bli en lappoman av lägsta rang och dör till sist en neslig död i ett skeppslastrum. Man kan säga att Diktonius med Janne Kubik vill skildra ödets obarmhärtiga medryckande av en folkets man in i en tidsepoks skeenden. Berättargreppet är expressivt och modernistiskt för sin tid och blir som en allegori över tiden den skildrar.

Om *Klyftan* tydligt ger en bild av den röda sidans umbärande och tar ställning för dem, är *Janne Kubik* desto svårare att kategorisera i någondera riktningen. Ingen i boken, varken de röda eller de vita skildras med särskilda sympatier: alla dras mer eller mindre över samma kam på en hårfin gräns mellan komik och tragik. Men det finns ett kapitel, Janne tuggar gräs, som handlar om fånglägervistelsen vilken tydligt pekar på den vita sidans grymhet, också mot barn. Man vet att de vitas fångläger efter kriget led brist på mat, hade eländig hygien och att det även fanns barnfångar. Då som nu var barnen krigens verkliga förlorare och offer. Kapitlet avslutas med Jannes känslor efter det han upplevt i lägret, känslor som mycket väl kan vara Diktonius egna:

”Inte minnas, får ej minnas; glömma, glömma. Tugga på dammiga grässtrån, känna en sugande matthet i kroppen, slöhet i hjärnan, längta efter tobak, titta på grässtrå i handen: glömma. Minnas helt annorlunda somrar, den mänskliga tidens, Jannes gamla somrar, frodigt saftiga som mogna päron, syrligt lockande som äppelkart. Det finns, det finns!”

Johan Lindberg

bibliotekarie vid Arbis i Helsingfors

Man kan säga att Diktonius med Janne Kubik vill skildra ödets obarmhärtiga medryckande av en folkets man in i en tidsepoks skeenden. Berättargreppet är expressivt och modernistiskt för sin tid och blir som en allegori över tiden den skildrar.

I Esbo finns inga bibliotekarier

■ Esbo stadsbibliotek är känt för modiga tag och för att snabbt reagera på förändringar i omgivningen. Nu har biblioteket reagerat på den nya bibliotekslagen och resultatet är att det varken finns bibliotekarier eller biblioteksfunktionärer i Esbo längre.

Titlarna för så gott som alla anställda har ändrats och nu är det bibliotekspedagoger, biblioteksrådgivare och kundhandledare man möter bland hyllorna.

Eeva Jäppinen är en av dem som har lett förändringsprocessen. Hon berättar att de nya titlarna både är en reaktion på den nya bibliotekslagen och de nya behov som finns på dagens bibliotek. Dessutom fanns det en önskan att städa upp i bibliotekets brokiga titelflora.

Esbo stadsbiblioteks cirka 180 fastanställda hade tidigare 16 olika titlar. Nu finns det 8 titlar, av vilka bara två är desamma som tidigare: direktör för bibliotekstjänster och kommunikationskoordinator. Också Eeva Jäppinens egen titel har ändrats. Hon var tidigare distriktschef för bibliotekstjänster, nu är hon bibliotekstjänstchef.

– Titeln distriktschef slopades för att den inte ska läsa oss om vi i framtiden inte vill organisera vårt bibliotek enligt distrikt.

Är jag en pedagog?

Av de nya titlarna är det titeln bibliotekspedagog som väckt störst diskussion bland personalen.

Alla som tidigare var bibliotekarier, spe-

cialbibliotekarier, informatiker eller informationsspecialister är nu bibliotekspedagoger. Det har de varit sedan oktober i fjol, då förändringen genomfördes. Men ännu är det många som frågar sig om de verkligen kan kalla sig pedagoger.

Orden pedagog och pedagogisk kan verka skrämmande.

– Men vi tycker det beskriver vilken orientering biblioteken ska ha, vart vi är på väg. Vi försöker få personalen att förstå ordet på ett nytt sätt, för i själva verket är allt det interaktiva jobb vi gör med kunderna i vardagen pedagogiskt.

Personalen vid biblioteken i Esbo ska få möjlighet att delta i pedagogisk fortbildning. Man har också ordnat evenemang för

»

Vad är jag? På Esbo stadsbibliotek har nästan alla fått nya titlar och det tar en tid att vänja sig. På bilden Aila Kaunisvaara, som tidigare var specialbiblioteksfunktionär och nu är biblioteksrådgivare. Foto: Esbo stadsbibliotek

Nya färdigheter behövs. Biblioteken tar in nya verksamhetsformer och då behövs personal med ny kunskap. Bilden från Entresse bibliotekets musikverkstad Jukeboksi. Foto: Esbo stadsbibliotek

ESBO STADSBIBLIOTEK

Hör till Helmet-biblioteken.

Består av 18 bibliotek, av vilka 9 också är meröppna.

Har inget huvudbibliotek, men i stället fyra större distriktsbibliotek: Entresse bibliotek, Hagalunds bibliotek, Iso Omena bibliotek och Sellobiblioteket.

Två biblioteksbuskar: Helmi och Vällky

Fast anställda: cirka 180

Visstidsanställda: cirka 100 (många av dem är språkpraktikanter och andra praktikanter)

Ville ha snabb förändring. Eeva Jäppinen berättar att Esbo stadsbibliotek ville ändra alla titlar och behörighetskrav på en gång, i stället för att göra det för en vakans i taget när de blir lediga. Foto: Fanny Lovén

»

personalen just under rubriken "Är jag en pedagog?", där man har fått dryfta innebörden i den nya titeln och vad det pedagogiska kan vara.

Svår process

Att ändra hela den stora personalens titlar var ingen lätt process. Det har krävt många möten och diskussioner med personalen, nya bedömningar av arbetets svårighetsgrad med mera.

– Men nu är vi ganska nöjda, åtminstone de flesta av oss, säger Eeva Jäppinen.

För många innebar reformen av titlarna en löneförhöjning, vilket brukar vara välkommet. Alla med samma titel har samma uppgiftsbaserade lön, som definierades enligt den av de gamla titlarna som hade högst lön.

Ett exempel är biblioteksrådgivarna, som tidigare var biblioteksfunktionärer, funktionärschaufförer eller specialbiblioteksfunktionärer. Alla biblioteksrådgivare har nu den lön som specialbiblioteksfunktionärerna tidigare hade. Specialbiblioteksfunktionärernas lön har därmed inte höjts och inom den gruppen finns en del som inte annars heller gillar den nya titeln, berättar Eeva Jäppinen.

Biblioteksutbildning krävs inte

När titlarna förändrades, ändrade man också på behörighetskraven för de olika uppgifterna.

I linje med den nya bibliotekslagen kräver man inte längre biblioteksutbildning av

någon. Av direktören för bibliotekstjänster och bibliotekstjänstcheferna krävs god insyn i bibliotekens uppgifter och verksamhet.

Hur tänker ni när ni rekryterar? Strävar ni ändå efter att en viss andel av personalen har biblioteksutbildning eller spelar det ingen roll för er?

– Vi har inte definierat hur stor andel det ska vara, men så klart kommer vi att anställa folk med biblioteksutbildning också i framtiden. Oftast är det de som är de bästa sökande, eftersom de vet vad biblioteksarbetet går ut på.

– De som kommer utifrån är inte bättre än de med biblioteksutbildning, men de tillför nya kunskaper som i allt högre grad

behövs på biblioteken. Varje gång vi har en ledig vakans försöker vi att inte bara tänka på vad vi behöver nu, utan på vad vi behöver i framtiden.

Vilket annat kunnande behövs i dag och i framtiden på biblioteken i Esbo?

– Bland våra pedagogiska informatiker finns lärare. Vi har också anställt musiklärare, kulturproducenter och ungdomsledare. I framtiden tror jag samhällspedagoger och socialhandledare kan behövas och förstås personer med it-kunnande.

Malin Hollmén

servicechef, Sibbo kommunbibliotek

ESBO STADSBIBLIOTEKS TITLAR OCH BEHÖRIGHETSKRAV

Direktör för bibliotekstjänster (Lämplig högre högskoleexamen, ledarförmåga, god insyn i biblioteksverksamheten)

Kommunikationskoordinator (Lämplig högre högskoleexamen)

Bibliotekstjänstchef (Lämplig högskoleexamen, ledarförmåga, god insyn i biblioteksverksamheten)

Kundbetjäningsschef (Lämplig högskoleexamen)

Ledande bibliotekspedagog (Lämplig högskoleexamen, i vilken ingår eller utöver vilken biblioteksstudier eller andra lämpliga studier)

Bibliotekspedagog (Lämplig högskoleexamen)

Biblioteksrådgivare (Yrkesinriktad grundexamen eller yrkesexamen)

Kundhandledare (Inga behörighetskrav)

Över 30 bibliotek i det åländska nätverket

Åland har ett rikt utbud av bibliotek med aktiv verksamhet och gott samarbete och gemensamt transportsystem. Utmaningar finns ändå i eftersläpande lagstiftning och att allt ansvar ligger på kommunerna.

■ Mariehamns stadsbibliotek – Centralbibliotek för Åland administrerar och sköter det gemensamma bibliotekssystemet (Book-IT) och den gemensamma portalen bibliotek.ax. Portalen administreras från Mariehamns stadsbibliotek. Den bekostas av landskapet Åland och deltagande bibliotek.

Drygt 30 bibliotek finns med i det gemensamma systemet, allt från biblioteket i Finlands minsta kommun Sottunga och skolbibliotek, till Ålands sjöfartsmuseums bibliotek och Högskolan på Åland.

Åland är säkerligen med sina snart 30 000 invånare ett av de mest bibliotekstäta områdena i världen med ett bibliotek per 1000 invånare. Alla kommuner har sitt eget bibliotek som i många fall även fungerar som skolbibliotek.

Samma lånekort används över hela Åland, vilket innebär att du kan låna och återlämna på vilket bibliotek som helst när du en gång blivit låntagare. Ett gemensamt transportsystem sköter leveranserna mellan kommunbiblioteken. Det bekostas till

DE ÅLÄNDSKA BIBLIOTEKEN 2016

Antal lån: 411 000

Av lånen står kvinnor för 71 procent och män för 29.

Cirka 43 procent av lånen är barn- och ungdomsmedier.

Antal aktiva låntagare: 11 500

Lån/person: 14,1

Antal besök: 283 000

Bestånd: 313 000

Inköp: 14 000

Gallring: 19 000

en del av landskapsregeringen som även bekostar en del av fjärrlånekostnaderna, databaser, viss utbildning och den lokala samlingen Alandica.

Brännande frågor

Biblioteksväsendet hör till den minister som ansvarar för kultur, idrott, it och utbildningspolitik. Inom landskapets administration är det kulturbyrån som sköter

biblioteksfrågor. Landskapsregeringen har fram till 2017 betalat så kallade landskapsandelar till kommunerna för biblioteksverksamhet. Systemet görs om 2018 och det blir då mycket mer upp till kommunerna hur man fördelar landskapspengarna.

En annan stor och brännande fråga på Åland just nu är kommunsammanslagningar. Var det slutar och hur det påverkar biblioteken vet vi inte ännu.

Åland har en egen bibliotekslag som är i behov av revidering. Något som inte kommer att ske de närmaste åren enligt landskapsregeringen. Här finns det ingen form av stöd att söka för utvecklingsprojekt av den typ som undervisnings- och kulturministeriet beviljar i Finland. De åländska biblioteken kan inte heller söka från den finländska potten eftersom Åland har egen lagstiftning på området. Utvecklingen av biblioteken ligger därför i princip helt i kommunernas händer.

På gång

Det sker ändå en utveckling fast det inte finns öronmärkta utvecklingspengar. År 2015 öppnade Ålands första meröppna bibliotek i Brändö. År 2016 kom det andra i Finström och fler bibliotek är på kommande med den ökade tillgängligheten. Mariehamns stadsbibliotek ökade från årsskiftet sina öppettider med 5 veckotimmar. Dessutom får Jomala ett helt nytt bibliotek när kommunen bygger ett samlingshus.

Det åländska lagtinget har just öppnat i renoverade lokaler och där har biblioteket fått ett helt nytt utrymme som är mer lättillgängligt än det tidigare. Glädjande nog har flera kommuner utökat bibliotekspersonalen i form av fler timmar per vecka.

Fredrika Sundberg

bibliotekschef och kultur- och fritidsdirektör, Mariehamn

Mariehamns stadsbibliotek är Centralbibliotek för Åland och sköter bland annat om Alandica-samlingen på uppdrag av Ålands landskapsregering. Ansvarig för Alandica är bibliotekarie Victoria Lundgren som här betjänar en besökare vid infodisken. Foto: Theresa Axén

Ny organisation för Mariehamns stadsbibliotek

■ Mariehamns stadsbibliotek – Centralbibliotek för Åland har sedan ifjol en ny organisation som leds av kultur- och fritidsdirektör **Fredrika Sundberg**.

Vem är du?

– I grunden är jag hum.kand. med litteraturvetenskap som huvudämne och bibliotekarie med utbildning från Åbo Akademi. Till för tio år sedan jobbade jag som journalist och nyhetschef vid Ålandstidningen men slutade då för att blir kultur- och fritidschef i Finström. Där ägnade jag 75 procent av min tid åt biblioteket med allt från infotjänst till budgetarbete. I juni 2016 tillträdde jag tjänsten som kultur- och fritidsdirektör i Mariehamn.

Hur är Mariehamns stads biblioteks-verksamhet organiserad?

– Tjänsten som kultur- och fritidsdirektör är ny efter att kultur, bibliotek, fritid och ungdom skiljdes från bildningssektorn för att bilda en egen sektor. Detta innebar också en ny organisation för Mariehamns stads-

Biblioteket behöver bli ännu mer tillgängligt anser nya bibliotekschefen Fredrika Sundberg. Foto: Minna Öberg

bibliotek där kultur- och fritidsdirektören även är bibliotekschef. En ny tjänst som bibliotekarie med verksamhetsansvar inrättades och till den anställdes i början av 2017 Teresa Westmark. Fritid och ungdom har en egen avdelningschef.

Vilka utmaningar finns det?

– Utmaningarna är nog de samma som för alla bibliotek. En samhällsutveckling som går väldigt snabbt och där biblioteket behöver hitta sin plats för att fortsätta vara angeläget. Jag tror det finns flera vägar mot det målet. Biblioteket behöver bli ännu mer tillgängligt, vi behöver öka våra samarbeten med andra och vara öppna för att hitta nya arbetsmetoder och arenor.

– En annan utmaning har vi som centralbibliotek och det är att lyckas samla de åländska biblioteken så att det verkligen sker en gemensam utveckling. Bibliotekens situation borde även lyftas politiskt på Åland – här finns ingen offentlig diskussion om bibliotekens framtid.

Mariehamnarna tycker om sitt bibliotek

■ Biblioteksbesökarna är nöjda eller mycket nöjda med Mariehamns stadsbiblioteks utbud, tjänster, ljudmiljö, underhåll och öppettider. De tycker att personalen är serviceinriktad och kunnig och att det är ganska lätt att hitta i biblioteket.

Det visar en enkät som genomfördes i slutet av 2017. Samma enkät har genomförts både 2013 och 2015. Det kom in färre svar än tidigare år, men många hade kommenterat fritt och kom med förbättringsförslag.

Det är mest kvinnor som svarat på enkäten och åldersgruppen 36–45 är mest representerad. Antal personer som besöker biblioteket några gånger i veckan har sjunkit medan antalet som besöker biblioteket några gånger i månaden ökat. Det stämmer överens med besöksstatistiken som visar ett sjunkande resultat.

Folk besöker biblioteket främst för att låna, återlämna och reservera material samt

för att läsa tidningar och tidskrifter. Annat man gör är att söka information, få läsinpiration och läsa böcker.

Bland kommentarerna nämner flera att de använder biblioteket som väntplats eller mötesplats i samband med olika aktiviteter.

I enkäten fanns utrymme att komma med förbättringsförslag, vilket flera har

gjort. Önskemål finns om mysigare inredning, bekvämare sittplatser, kafé, översiktsskator, mer sagoläsning, längre öppettider, tystare ljudmiljö och förbättring av husfasaden.

Det har kommit flera positiva kommentarer om bibliotekets nya möbler som köptes in under fjolåret, en av flera åtgärder som gjorts efter önskemål i de tidigare enkäterna. Sedan enkäten genomfördes har stadsbiblioteket redan genomfört några förändringar som efterfrågades, bland annat har öppettiderna utökats och webbokning av utrymmena har införts.

Martin Widmark drog fullt hus under Mariehamns litteraturdagar. Foto: Theresa Axén

Att fånga kärnan i biblioteksverksamheten

Den 8 maj tänker vi presentera ett första utkast till en nationell svensk biblioteksstrategi. Vi gör det i ett läge när biblioteken uppmärksammas som aldrig förr, och tilldelas nya reformmedel av regeringen. Men det som kommer att behövas är strategiska, permanenta medel, inte tillfälliga projekt.

Vi kommer att vara korta och konkreta. Vi formulerar mål inom sex områden; demokrati, utbildning, tillgänglighet, läsning, digitalisering och infrastruktur. Inom varje område formulerar vi ett antal hot/hinder/utmaningar/möjligheter/problem som måste lösas eller åtgärdas. För varje möjlig åtgärd preciserar vi vem som är ansvarig och om detta kräver ny finansiering. Vi tror att vi behöver vara mycket kortfattade och precisa för att något ska hända. Vi kommer att kalla vår rapport för "Från ord till handling". Hela rapporten blir en enda stor tankekarta.

Vi följer upplägget för andra nationella strategier, först och främst den nationella säkerhetsstrategin som definierar värderingar, mål, hot och åtgärder på 25 sidor inklusive bilder. Det vi kommer med nu är ett

första förslag som sedan skickas ut på remiss till biblioteksväsendet. Därmed kommer vi att ha underlag till ett slutförslag att lämna till regeringen i mars 2019.

Vi har ett omfattande bakgrundsmaterial i form av rapporter och studier från hela världen, liksom erfarenheter från våra nordiska grannländer. Det finns mycket att läsa för att fånga kärnan i biblioteksverksam-

Bibliotekschefen Vicki Myron är som alltid först på plats den där morgonen, och försöker få upp värmen i de kalla lokalerna när hon hör ett märkligt ljud från plåtlådan för återlämnade böcker. Det låter inte som ett djur, tycker hon. Mer som en gammal gubbe som försöker harkla sig. Men det går ju inte, inser hon. Det måste vara ett djur.

Hon öppnar lådan och får en iskall vindpust i ansiktet. En bok har fastnat i återlämningsluckan som står öppen ut mot kylan. Längst ner i lådans främre vänstra hörn har en liten darrande kattunge krupit ihop. Försiktigt sträcker sig bibliotekschefen efter den svaga och nerkylda lilla katten. Vicki Myron tar sakta upp den iskalla katten och trycker den mot sitt bröst för att försöka värma den. Hon och kollegan Jean lindar in kattungen i en handduk och fyller diskhon med varmt vatten. De prövar temperaturen med armbågen som om de skulle bada en baby och sänker ner katten. Vattnet blir alldeles grått. Kvinnorna schamponerar och masserar kattungen medan huttrandet övergår till spinnande. Vicki lyfter upp katten och tittar rakt in i de stora runda ögonen. I den stunden förändras livet i Spencer.

Men frågan är om inte det vackraste jag läst om bibliotek handlar om en katt. Den som ännu inte läst boken om Dewey, bibliotekskatten på stadsbiblioteket i Spencer, Iowa, har en fin upplevelse framför sig.

Erik Fichtelius
journalist, författare, nationell samordnare
av biblioteksstrategi på svenska Kungliga
biblioteket

heten. Men frågan är om inte det vackraste jag läst om bibliotek handlar om en katt. Den som ännu inte läst boken om Dewey, bibliotekskatten på stadsbiblioteket i Spencer, Iowa, har en fin upplevelse framför sig.

Vid sidan av uppdraget att skriva en nationell biblioteksstrategi arbetar jag just nu med en bok om historiska katter. Låt mig stjäla lite ut mitt eget ännu inte publicerade manus:

Någon har uppenbarligen slängt in katten i boklådan under natten. Nu räddas han till livet på biblioteket. Personalen kallar honom för Dewey, efter bibliotekets klassifikationssystem. Han kom att stanna på stadsbiblioteket i Spencer ända till sin död 19 år senare.

Den kommande svenska biblioteksstrategin har lärt sig en del om bibliotekens uppgift av en vacker och legendarisk bibliotekskatt på den amerikanska slätten.

Aktuellt i katalogiseringsutskottet

Föreningens katalogiseringsutskott inledde sin verksamhet i mars 2015 med syfte att bevaka katalogiseringsfrågor ur ett finlandssvenskt perspektiv. Föreningen vill att det också i framtiden ska vara möjligt att katalogisera på svenska i Finland på nationell nivå, även efter övergången till RDA (Resource Description and Access).

RDA innebär ett nytt sätt och mycket ny terminologi när det gäller katalogisering och beskrivning. Man beskriver olika entiteter, som består av resurser, aktörer och ämnen, samt deras relationer. Resurserna delas in i verk, uttryck, manifestation och exemplar. Aktörerna kan vara en person, en sammanslutning eller en släkt och ämnet kan behandla en händelse, ett begrepp, en plats eller ett objekt. Ett verk kan ha flera uttryck, till exempel verket "Borta med vinden" som utkommit i form av en bok på engelska men även i flera översättningar. Bokens uttryck kan ha olika manifestationer, som originalupplagan från 1936 eller upplagan från 2006. Olika manifestationer har specifika exemplar. Bokverket kan även utgöra grund för andra verk såsom filmversionen.

Genom att övergå till RDA försöker man förverkliga LRM-modellen (Library Reference Model), en modell för att stödja och använda bibliografiska poster i länkad data. Vid LRM har man utgått från FRBR, FRAD och FRISAD och sammanställt en gemensam modell för dessa. Med hjälp av länkad data ska bibliotekens resursbeskrivning också kunna utnyttjas på webben och även utanför bibliotekskatalogerna. Medan vi ännu katalogiserar i MARC-format är förändringarna, eller fördelarna, inte så stora med RDA. För att kunna katalogisera i RDA-format behöver man använda RDA Toolkit. Det är delvis översatt till finska och innehåller även riktlinjer för hur RDA-reglerna tillämpas i Finland. RDA Toolkit kommer att uppdateras och 2019 kommer en ny version.

En av de större förändringar som RDA inneburit är att den gamla regeln om tre

författare inte längre gäller. Verket identifieras genom att den primära sökingången (tidigare huvuduppslag) bildas av den auktoriserade formen av den förstnämnda skaparen på titelbladet samt verkets föredragna titel. Det gäller att kunna skilja på om verket är skrivet tillsammans eller om det är ett samlingsverk.

Den nationella katalogen Melinda och de bibliotek som katalogiserar i den, inklusive nationalbibliografin Fennica, övergick vid årsskiftet 2016 till att katalogisera enligt RDA. Melinda och bibliotekens kataloger RDA-konverterades. Konverteringen var svår eftersom databasen består av poster

undvikas. I stället för "et. al." används en hakparentes där man anger antalet författare, till exempel "[och 15 andra]". Därför behövs enhetliga termer på svenska.

Metadataordlistan (MDO, på finska metatietosnasto) är en samling termer och uttryck som kan användas vid katalogisering och annan produktion av metadata. MDO:s terminologi är i enlighet med både ISBD- och RDA-beskrivningsregler. Med hjälp av metadataordlistan kan man välja korrekta och enhetliga termer vid beskrivning av material. Den lämpar sig också för val av texter som visas i användargränssnitt, såsom bibliotekskataloger.

"Efter ett antal förfrågningar från Nationalbiblioteket beslöt föreningen att än en gång göra en konkret insats för det svenska biblioteksarbetet.

Utskottet tog sig an det omfattande översättningsarbetet. Arbetet har kunnat utföras tack vare en välvillig inställning från våra förmän och med stöd av föreningen."

på finska, svenska och engelska. Exempelvis förkortningen "s." för "sidor" på svenska och "sivut" på finska kunde inte öppnas upp. Äldre poster har därför ännu "s." Stora ändringar såsom ändrade sökingångar (huvuduppslag) kan inte konverteras maskinellt. Det betyder att Melinda-poster gjorda före 2016 inte är egentliga RDA-poster, utan hybridposter.

Vid katalogisering i RDA ska alla ord och termer öppnas upp och förkortningar

Terminologin för beskrivande metadata etableras och beskrivningen av publikationer förenhetligas genom användningen av MDO. Det förbättrar i sin tur effektiviteten vid informationssökning.

Metadataordlistans strukturella hierarki bygger på kategorier i FRBR-begreppsmodellen: verk, uttryck, manifestation, exemplar, person, institution, släkt, samt relationer mellan dessa.

Metadataordlistan publiceras i Finto -

Ett utmärkande drag för katalogisering i RDA är att alla ord och termer ska öppnas upp och skrivas ut, förkortningar undviks. Därför behövs också nya termer på svenska för att man ska kunna katalogisera.

Finländsk tesaurus- och ontologiservice (finto.fi), men är en annan typ av vokabulär än tesaurer och ontologier, såsom Allärs (Allmän tesaurus på svenska) och ALLFO (Allmän finländsk ontologi). MDO innehåller inte heller terminologi som beskriver verkens ämnen, till exempel ämnesord.

Efter ett antal förfrågningar från Nationalbiblioteket beslöt föreningen att än en gång göra en konkret insats för det svenska biblioteksarbetet. Utskottet tog sig an det omfattande översättningsarbetet. Arbetet har kunnat utföras tack vare en välvillig inställning från våra förmän och med stöd av föreningen. En stor del av översättningsarbetet har nu gjorts men den fortsatta uppdateringen av metadataordlistan är en för omfattande uppgift för att göras på frivillig basis. Arbetet sköts nu av Åbo Akademis bibliotek enligt avtal med Nationalbiblioteket.

Metadataordlistan har till stor del översatts från den finska versionen, som i sin tur är en översättning från engelska. Vid översättningen fick vi ofta gå till det engelska ordet för att försöka förstå i vilka sammanhang som termen eller ordet behövs. Ämnesområden såsom juridik och musik är svåra i sig, speciellt för en lekman.

I Sverige har en del termer översatts. I

stället för att soloåka bör vi använda samma termer här i Svenskfinland. Till denna kategori hör till exempel "oförmedlad" där man i Sverige efter diskussion rekommenderar "omedierad" (eng.: unmediated): "Omedierad är ingen idealisk term men ligger närmare originalet och är kanske något bättre än Oförmedlad. Även om det inte krävs utrustning/apparatur för att ta del av en resurs, som t.ex. en bok, måste man väl ändå säga att den är förmedlad." (Kungliga Bibliotekets RDA-Glossary - Ordlista till RDA).

Till exempel "verkkojulkaisu" föranledde diskussion. "Nätpublikation"? Nej, beslutet blev "onlineresurs" i enlighet med rikssvensk terminologi. Andra termer som vi åltat är "institution" i olika sammanhang, "esittäjä" ("artist" eller "exekutör"?) samt "rekilaulut" som inte har någon etablerad översättning. I metatietosanasto finns praktiska exempel för vissa termer. Vi har försökt hitta finlandssvenska exempel. Därför tog vi med Jakobs dagar (evenemang), KAJ (grupp), Yle Vega (radiostation), IR 61:an (regemente) och Konstsamfundet (stiftelse) med flera.

I den första omgången fick vi 1617 termer från Nationalbiblioteket. Nationalbibliotekets praktikant hade gjort en översättning, men där fanns fel, så vi blev tvungna att gå igenom allt. Vi arbetade var och en för

sig fram förslag i ett gemensamt dokument. Sedan gick vi tillsammans igenom förslagen och kom med hjälp av bl.a. olika terminologiska källor fram till en lösning. Vi har hållit gemensamma möten både virtuellt och fysiskt där vi gått igenom större helheter. Vi har även anlitat experthjälp för att översätta knepigare termer.

Om du är intresserad av katalogisering och av det svenska språket får du gärna komma med och jobba tillsammans med oss. Vi välkomnar gärna nya medlemmar till FSBF:s katalogiseringsutskott.

Maria Forsén

Åbo Akademis bibliotek
maria.forsen@abo.fi

Anita Löfdahl

Pedersöre kommunbibliotek
anita.lofdahl@pedersore.fi

Isabel Nygård-Anturaniemi

Tritonia
isabel.nygard-anturaniemi@tritonia.fi

Möteskallelse

Kallelse till Finlands svenska biblioteksförning rfs årsmöte.

Plats: Nordisk kulturkontakt, Kajsanie-
migatan 9, Helsingfors

Datum och tid: 25.5.2018 kl. 9.00

Ärenden:

- val av ordförande, viceordförande och sekreterare för mötet
- konstaterande av mötets stadgenlighet och beslutförhet
- val av två protokolljusterare
- val av fullmaktsgranskare och rösträk-
nare
- fastställande av mötets föredragnings-
lista
- genomgång av styrelsens berättelse över
föregående verksamhetsår, bokslutet och
revisorernas berättelse
- fastställande av bokslutet
- beviljande av ansvarsfrihet för de redo-
visningsskyldiga
- fastställandet av medlemsavgiftens
storlek samt arvoden och reseersättning-
ar för förtroendevalda
- fastställandet av budgeten för verksam-
hetsåret
- fastställandet av verksamhetsplanen
- val av ordförande för styrelsen
- val av styrelseledamöter i stället för dem
som är i tur att avgå
- val av två revisorer och suppleanter för
dem
- val av tre personer till valberedningen
- beslut om vilka tidningar föreningens
möte kan sammankallas med genom
annons i
- övriga av styrelsen eller föreningsmed-
lemmarna föreslagna frågor
- behandlas övriga i möteskallelsen
nämnda ärenden.

Åbo 27.2.2018

Karolina Zilliacus ordförande

Medlemsfakturan

Har du noterat att vi i år skick-
at ut medlemsfakturan via
e-post? Har du inte fått den
på din e-post eller som postat
brev kontakta medlemssekre-
teraren på:
medlem@fsbf.fi

Gamla och nya styrelsemedlemmar vid styrelsebyarmötet i Tammerfors.

Plock från protokollet

■ Styrelsebyarmöte hölls i Tammerfors 8.12 med både gamla och nya styrelsemed-
lemmar. Styrelsen beslöt att första numret
av Bibban skickas ut till tvåspråkiga bib-
liotek tillsammans med information om
att det går att prenumerera på tidningen
även om man inte av någon orsak kan vara
medlem i föreningen. Pamela Friström
fortsätter som chefredaktör.

Ingen från styrelsen deltar i WLIC 2018
i Kuala Lumpur, däremot deltar ordföran-
de i de nordiska biblioteksförningarnas
årliga möte som detta år hålls i Köpen-
hamn. Styrelsen beslöt att föreningen del-

tar som samarbetspart i ett projekt kring
digital kompetens på bibliotek, som Make
it Finland har under planering.

Konstituerande möte hölls 22.1 i Tam-
merfors. Styrelsen diskuterade intern
arbetsfördelning, arbetsgrupper och an-
svarsområden. Vi planerade också vårens
möten, medlemsträffar och medlemsvär-
ning. En ny webbsida är under planering.
Föreningen har avgett ett utlåtande om
Depåbibliotekets införlivande med Natio-
nalbiblioteket, utlåtandet har skickats till
Undervisnings- och kulturministeriet.

Nordiska biblioteksförningarnas årliga träff var i år i Köpenhamn. På agendan bland
annat e-böcker, de nordiska bibliotekslagarna och framtida utmaningar för biblioteka-
rieryrket. Nästa år träffas föreningarna i Helsingfors.

Nya styrelsemedlemmar presenterar sig

■ Mitt namn är **Gun Vestman** och jag arbetar som informatiker på Tritonia, anställd av Yrkeshögskolan Novia. Biblioteksvärlden har alltid varit central i mitt liv, både ur ett privat och ur ett professionellt perspektiv. Läser gör jag alltid, på något sätt. Det finns alldeles för många bra böcker och ack så lite tid. Biblioteket är ofta anlitat, både Tritonia och det lokala biblioteket i Solf.

Arbetsuppgifterna har varierat mycket genom åren och förändringarna har duggat tätt. Idag består min arbetsdag mycket av handledning och undervisning. Den personliga kundkontakten är viktig men en stor del av arbetstiden går också åt till att handleda studerande, och övriga kunder, via e-post, chatt eller motsvarande. Även många möten och utbildningar sker online via olika medier.

Jag fungerar nu som föreningens vice ordförande. Medlem i fören-

ingen har jag varit sedan studietiden och deltagit mer eller mindre aktivt genom åren i den verksamhet som ordnats. Speciellt de årliga biblioteksdagarna har varit givande. Det är alltid värdefullt att träffa andra biblioteksprofessionella och ta del av andras erfarenheter, men även bara att umgås är roligt och viktigt.

■ Jag heter **Mikaela Wickström** och är ny styrelsemedlem i FSBF. Jag tycker om att läsa, resa och sporta!

Jag jobbar som specialbibliotekarie på Nordisk kulturkontakt där jag ansvarar för bland annat barn- och ungdomsverksamheten, anskaffningen av och arbete med skönlitteratur samt gruppbesök för skolor.

Läs mera om Mikaelas arbete på Nordisk kulturkontakt på sidan 13.

FÖLJ FINLANDS SVENSKA BIBLIOTEKSFÖRENING OCKSÅ PÅ FACEBOOK!
» facebook.com/finlands.svenska.biblioteksforening

Finlands svenska biblioteksforening 2018

Ordförande

Karolina Zilliacus
Bibliotekschef
Pargas stadsbibliotek
tfn +358 40 733 1954
ordforande@fsbf.fi

Styrelsemedlemmar

Kristine Bårdén
Biblioteksfunktionär
Närpes kommunbibliotek
kristine.barden@narpes.fi

Maria Kronqvist-Berg
Bibliotekschef
Malax kommunbibliotek
maria.kberg@gmail.com

Lotta Karlström
Biblioteksfunktionär
Nykarleby stadsbibliotek
lotta.karlstrom@nykarleby.fi

Gun Vestman
Informatiker
Tritonia
gun.vestman@triton.fi

Helena Österblad
Biblioteksfunktionär
Malax kommunbibliotek
helena.osterblad@malax.fi

Päivi Jokitalo
Frilansande bibliotekarie
pjokitalo@gmail.com

Heidi Honga
Bibliotekssekreterare
Åbo Akademis bibliotek
heidi.honga@abo.fi

Malin Hollmén
Servicechef för bibliotekstjänster
Sibbo kommunbibliotek
malin.hollmen@sibbo.fi

Mikaela Wickström
Specialbibliotekarie
Nordisk kulturkontakt
mikaela.wickstrom@nordiskkulturkontakt.org

Helena Andersson
Servicechef
Esbo stadsbibliotek
helena.andersson@espoo.fi

Lisa Strömsholm
Barnbibliotekarie
Raseborgs stadsbibliotek
lisa.stromsholm@raseborg.fi

Martin Ginström
Bibliotekarie
Svenska litteratursällskapet
bibliotek
martin.ginstrom@sls.fi

Medlemsavgift

Ordinarie medlemmar 25 €
Studerande, arbetslösa, pensionärer och föräldralediga 10 €
Konto:
IBAN: FI1280001270200513
Referensnummer: 30 050 15
Betalarens namn bör vara samma som medlemmens.

Adressändringar

Adressändringar och andra medlemsärenden kan meddelas per e-post till medlem@fsbf.fi

Webbplats

www.fsbf.fi
Du hittar oss också på Facebook (Finlands svenska biblioteksforening) och Instagram ([fsbf.fi](https://www.instagram.com/fsbf.fi)).

#bookfacefriday

Stadsbibblan i Mariehamn bjuder friskt på Bookface Friday i sina sociala kanaler.

